

SREČILO

Celje - skladišče

D-Per

539/1974

1119740722,2

COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE

GLASILO
OZD ZASAVSKI PREMOGOVNIKI
TRBOVLJE

LETO X.
FEBRUAR 1974

ŠTEV. 2

OB DNEVU ŽENSK

Običajno ljudje ob pomembnejših jubilejih pretehtavamo dosežke in neuspehe, ki so nas spremljali v pretekli dobi. Uspesov se pogosto na hitro spominjamo, nanje celo pozabljam, ker nas preprosto zadovoljujejo in smo veseli, če lahko črtamo katero malih ali pa celo velikih skrbi. Tisto pa, v čemer nismo uspeli, tisto ostaja v nas, včasih nedorečeno, zato pa tem bolj žgoče, včasih pa glasno povedano z večjo ali manjšo odmevnostjo.

Tudi 8. marec je tak jubilej. Vedno se na ta dan vprašamo, koliko ženskih problemov je še ostalo na seznamu, redkeje pa ali so to danes še vedno le ženski problemi. Čeprav je marsikatera ženska, posebno zaposlena, čuti kot svoje, v bistvu niso več samo njeni. Nekdaj tipične ženske skrbi (otroci, gospodinjstvo, prehrana), postajajo z vsakim dnem bolj družbene, kar lahko čuti in spozna vsak izmed nas, če je le pripravljen spremljati družbena dogajanja, ki se uveljavljajo na osnovi vse

OB DNEVU ŽENSK

ISKRENE ČESTITKE VSEM SODELAVKAM

tehtnejših znanstvenih, strokovnih in družbenopolitičnih spoznanj. Družbenopolitična akcija je zelo široko zastavljena in omogoča, da v skladu z razvijanjem materialne baze postopno uredimo vse tisto, kar še pogrešamo. Te pravice so nam neposredno dane z novo ustavo, ki pravzaprav izvira iz stvarnosti današnjega časa, dana so učinkovita sredstva v boju za nadaljnji napredek socializma in socialističnega samoupravljanja ter za boljši jutrišnji dan vsakega delovnega človeka in občana. Ko bi dokončno zavrgli pomisleke glede ženske delovne sile, bi bila kvalificirana ženska vse bolj obravnavana kot perspektivni, dolgoletni delavec in če smo kot skupnost zainteresirani, da starši delajo in s skupno pomočjo vzgajajo zdrave in sposobne otroke, ustvarjalne mlade osebnosti, potem bi se kmalu pokazalo, da se splača pravočasno vlagati v biološko reprodukcijo naroda in v odpravo vseh tistih problemov, ki so neposredno povezani z otrokom in družino.

Kot sem uvodoma navedla, pogosto močneje razmišljamo o tistem, kar še nimamo in bi zato želela samo na kratko osvetliti nekatere dele že prehojene poti v tem razvoju.

Po ustavi so nedvomno izenačene pravice in dolžnosti vseh, ne glede na spol. Ženska se lahko zaposli na kateremkoli delovnem mestu, izjema so le tista področja, kjer bi bilo zaradi posebnih psihofizičnih lastnosti ogroženo njeno zdravje in življenje (npr. delo pod zemljo). To zaščito ji zagotavlja zakon o medsebojnih razmerjih v združenem delu, ki vsebuje tudi temeljne določbe o varstvu žena, med drugim določbo o varstvu materinstva in prepoved nočnega dela, ki pa se pod posebnimi pogoji še dovoljuje. ZPT trenutno zaposlujejo 61 žensk, ki opravljajo nočno delo in so zaposlene v TOZD separacija in skupni prevoz. Izdelan je program za postopno odpravo nočnega dela. Socialna služba pri ZPT je izdelala analizo socialnega stanja zaposlenih. U-

Finančni rezultat poslovanja v letu 1973

V času pisanja tega sestavka, zaključni račun za leto 1973 še ni bil v celoti izdelan. Znani pa so podatki o doseganju in delitvi celotnega dohodka. Razdelitev ostanka dohodka na sklade ne moremo prikazati, ker je razdelitev v pristojnosti samoupravnih organov TOZD in delovne organizacije. Ti pa o zaključnem računu do tega časa še niso razpravljali in odločali. Zato na kratko objavljamo le doseganje in delitev celotnega dohodka, brez dokončne razdelitve na sklade in kritja izgube rudnika Zagorje.

Glede na to, da stopijo določbe samoupravnega sporazuma v veljavo 1. 1. 1974 in bodo posamezne TOZD že samostojno razpolagale z rezultati, doseženimi v letu 1973, smo izdelali zaključne račune in delitev dohodka po TOZD. Doseganje in delitev dohodka je naslednje:

1. TOZD rudnik Hrastnik

	realizacija	lastna cena	razlika
— premog	109,258.000,00	101,584.000,00	7,674.000,00
— razne storitve	2,920.000,00	3,727.000,00	—807.000,00
— izredni dohodki in izdatki	1,089.000,00	284.000,00	805.000,00
S K U P A J	113,267.000,00	105,595.000,00	7,672.000,00

Pri raznih storitvah izkazujejo izgubo samski domovi, delavnica, kotlarna in zemljiška posest, dočim so storitve in pralnica dosegle nekaj presežka dohodka. O razdelitvi doseženih izrednih izdatkov je natančno napisano v poslovnem poročilu in tu o stvari ne bi podrobneje razpravljali.

V sklopu TOZD je tudi menza, ki je zaključila poslovanje v letu 1973 s pozitivnim ostankom dohodka v višini 9.648,38 din.

2. TOZD rudnik Trbovlje

	realizacija	lastna cena	razlika
— premog	74,801.000,00	68,595.000,00	6,206.000,00
— razne storitve	2,897.000,00	3,804.000,00	—907.000,00
— izredni dohodki in izdatki	769.000,00	189.000,00	580.000,00
S K U P A J	78,467.000,00	72,588.000,00	5,879.000,00

Razne storitve izkazujejo izgubo pri delavnici, samskih domovih in zemljiški posesti, dočim je pri storitvah in pralnici pozitivni ostanek dohodka.

Menza je z dohodki komaj pokrila stroške, saj znaša presežek dohodkov le 288,07 din.

3. TOZD rudnik Zagorje

	realizacija	lastna cena	razlika
— premog	70,589.000,00	85,396.000,00	—14,807.000,00
— razne storitve	2,692.000,00	2,573.000,00	119.000,00
— izredni dohodki in izdatki	883.000,00	760.000,00	123.000,00
S K U P A J	74,164.000,00	88,729.000,00	—14,565.000,00

Visoka izguba je nastala pri proizvodnji in realizaciji premoga. To izgubo nekaj ublažijo pozitivni rezultati storitev. Izgubo izkazujejo še storitve separacije (delavnica, normalnotirna železnica) in zemljiška posest, presežek dohodkov nad izdatki pa razne storitve, obe delavnici in samski domovi.

Za kritje izgube bo predložen SDK predlog, da se ne pokrije iz presežka dohodkov drugih TOZD naše delovne organizacije, temveč naj se obravnava kot samostojna izguba, ki se na osnovi zakonskih predpisov pokrije iz plačanih prispevkov prizadete TOZD. Podrobneje bomo govorili o tem v naslednji številki našega glasila.

4. TOZD separacija in skupni prevoz Trbovlje

	realizacija	lastna cena	razlika
— interne storitve	28,370.000,00	28,370.000,00	—
— storitve drugim	6,678.000,00	5,769.000,00	909.000,00
S K U P A J	35,048.000,00	34,139.000,00	909.000,00

Ta TOZD izkazuje pri delavnici izgubo, pri ostalih storitvah pa relativno velik uspeh. Tu gre predvsem za nakladanje in transport premoga. Pri prevzemu transportnih naprav od TE Trbovlje smo vkalkulirali v stroške nakladanja in transporta tudi nujno izboljšanje stanja prevzetih naprav. Ker pa vsa popravila in izboljšanja naprav niso mogla biti pravočasno izgotovljena, je prišlo do precejšnjega ostanka dohodka. V letu 1974, ko bodo vsa obnovitvena dela na teh objektih končana, pa bo prišlo zagotovo do zmanjšanja uspeha pri realizaciji transportnih in nakladalnih storitev. Interne storitve se nanašajo na prenešene stroške separacije, drobilnice, skupnega prevoza in jalovišča na rudniku Hra-
stnik in Trbovlje ter ne spadajo v celotni dohodek.

5. Skupne strokovne službe

Poleg storitev za vse TOZD delovne organizacije ZPT, izkazujejo skupne strokovne službe (SSS) še razne storitve obratov in služb, ki spadajo po samoupravnem sporazumu v to organizacijsko enoto. Storitve prejšnje upravno-prodajne režije obravnavamo kot interne storitve, ki ne spadajo v celotni dohodek službe in delovne organizacije, ker bi se v tem primeru celotni dohodek delovne organizacije umetno povečal.

	realizacija	lastna cena	razlika
interne storitve	11,084.000,00	11,084.000,00	—
prodan material	21,060.000,00	21,060.000,00	—
storitve	7,002.000,00	6,915.000,00	87.000,00
izredni dohodki			
in izdatki	21.000,00	2.000,00	19.000,00
S K U P A J	39,167.000,00	39,061.000,00	106.000,00

Dobiček izkazujemo pri laboratoriju, žagi Trbovlje in storitvah upravno-prodajne režije, dočim izkazuje žaga Zagorje izgubo. V izrednih dohodkih so prejeti skonti za predčasno plačane materialne fakture, v izdatkih pa neki sodni stroški.

Počitniški domovi

V skupne strokovne službe spadajo tudi počitniški domovi, ki so dosegli v letu 1973 naslednji finančni rezultat:

	Rab	Crikvenica	Partizan. vrh	Skupaj
celotni dohodek	1,580.000,00	312.000,00	207.000,00	2,099.000,00
porabljena sredstva	1,145.000,00	221.000,00	168.000,00	1,534.000,00
dohodek	435.000,00	91.000,00	39.000,00	565.000,00
obveznosti				
iz dohodka	32.000,00	7.000,00	7.000,00	46.000,00
dohodek				
za razdelitev	403.000,00	84.000,00	32.000,00	519.000,00

poštevana so tudi vsa priporočila skupščine SRS, tako npr. imajo organizirane vsakoletne zdravstvene preglede, prevoz na delo in z dela ter topli obrok hrane. Za leto 1974 je predvidena tudi absolutna prednost pri preventivnem zdravljenju in morda ne bi bilo napak, če bi razmislili o prednosti pri izbiri terminov za letovanje.

Druga velika pridobitev tega obdobja je programska usmeritev razvoja otroškega varstva do leta 1975, ki je dobila široko podporo v javnosti in v veliki angažiranosti republiške konference SZDL, ki je podrobno osvetlila možnosti za ustvarjanje boljših družbenih razmer za razvoj otrok. Na tem področju v okviru vseh treh zasavskih občin že delujejo samoupravne interesne skupnosti — TSOV in TIS. V ilustracijo naj navedem, da je v trboveljski občini v vrtce vključeno 33,5 % otrok, od tega kar 7,4 % otrok staršev zaposlenih pri ZPT, kar predstavlja skoraj petino. V varstvenih oddelkih pri osnovni šoli pa je vključeno okoli 16 procentov šolarjev.

Nič manj pomembna družbena angažiranost je potekala okrog resolucije o načrtovanju družine in zakona o prekinitvi nosečnosti. Stališča v zvezi z obema vprašanjema podpirajo ženske v prizadevanju za svobodno materinstvo. Zakona bodo sprejeli po vsej verjetnosti letos spomladi.

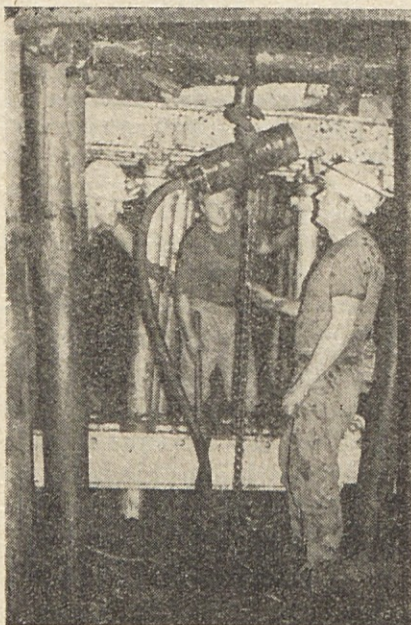
Z nadaljnjim reševanjem teh vprašanj bomo zagotovili tudi večje sodelovanje delavcev — žensk v političnem in samoupravnem življenju družbe, tako na delovnem mestu, kot tudi v krajevni skupnosti, občini in republiki. Po evidenci možnih kandidatov lahko sklepamo, da se razmere le popravljajo, da pa z zastopanostjo žensk še vedno ne moremo biti zadovoljni, čeprav rezultati kažejo, da je zastavljena pot pravilna.

Martina Djokič, dipl. inž. kem.

sprejem ustave SFRJ

Dne 21. februarja t.l. je bila v zvezni skupščini v Beogradu, slovesno sprejeta nova ustava SFRJ. Sprejem ustave je obrazil Mikša Špiljak, sam sprejem pa je bil burno pozdravljen s strani vseh poslancev in predstavnikov vseh republik ter avtonomnih pokrajin. Tudi delovna skupnost Zasavskih premogovnikov je čestitala zvezni skupščini, ob sprejemanju zvezne ustave, z naslednjo brzojavko: »V trenutku, ko sprejemate novo ustavo, v kateri so izražena osnovna hotenja in interesi delavcev, se vam zahvaljujemo za opravljeno delo in se obvezujemo, da bomo načela in vsebino nove ustave čimprej tudi uresničili«.

Kolektiv
Zasavskih premogovnikov
Trbovlje

Postavljanje hidravličnega podporja Salzgitter na širokem čelu jame Hrastnik (Foto Jože Kirič)

	Rab	Crikvenica	Part. vrh	Skupaj
brutto osebni dohodki	305.000,00	65.000,00	89.000,00	459.000,00
brutto skladi	98.000,00	19.000,00	—57.000,00	60.000,00

Od doseženega ostanka dohodka moramo obvezno izločiti v poslovni sklad posojilo za skupne rezerve, ki znaša za vse počitniške domove 2.130,45 din. Nerazporejenega ostane 56.354,68 din, kar naj bi se vneslo v poslovni sklad počitniških domov.

Povzetek

V obračun in delitev celotnega dohodka pride le tista eksterna realizacija, to je realizacija, ki jo dobimo dejansko plačano. To se pravi, da vračunamo v celoti dohodek znesek izstavljenih faktur za prodane proizvode in izdelke, opravljene storitve in izredne dohodke. Interna realizacija, ki predstavlja prenešene stroške skupnih služb (separacija, upravna režijska), se ne smatra za prodajo (realizacijo), zato jo iz skupnega seštevka izpustimo. Obračun z družbeno skupnostjo, ki jo v primeru zaključnih računov predstavlja SDK, izvršimo za delovno organizacijo kot celoto s takoimenovano konsolidirano bilanco, tj. z združenim obračunom vseh TOZD, pri katerem se pa interna realizacija ne upošteva. Obračun doseganja in delitve celotnega dohodka vseh TOZD osnovne dejavnosti in skupnih strokovnih služb, izgleda takole:

Celotni dohodek

— realizacija premoga	254.648.000,00	
— realizacija storitev	22.190.000,00	
— prodan material	21.060.000,00	
— izredni dohodki	2.763.000,00	300.661.000,00

Porabljena sredstva

— materialni stroški	102.594.000,00	
— prodan material	21.060.000,00	
— izredni izdatki	1.236.000,00	124.890.000,00

DOHODEK 175.771.000,00

Obveznosti iz dohodka	23.644.000,00
Dohodek za razdelitev	152.127.000,00
Brutto osebni dohodki	152.125.000,00
Brutto skladi	14.566.000,00
Izguba rudnika Zagorje	14.565.000,00

Kot že omenjeno, bomo zahtevali za kritje izgube rudnika Zagorje povrnitev plačanih prispevkov za to TOZD v višini izkazane izgube. Pozitivni ostanek dohodka drugih TOZD pa se naj porazdeli na sklade v tistem znesku, ki so ga dosegli.

Po veljavnih zakonskih predpisih moramo obvezno pokriti sredstva za rezervni sklad delovne organizacije, ki znašajo 2 % doseženega dohodka. Nadalje 5 % za obvezno posojilo skupnim rezervam pri republici in občini od ostanka dohodka za sklade. Ti zneski znašajo:

TOZD	rezervni sklad	obvezno posojilo	skupaj
— rudnik Hrastnik	1.661.000,00	141.000,00	1.802.000,00
— rudnik Trbovlje	1.195.000,00	109.000,00	1.304.000,00
— rudnik Zagorje	—	—	—
— separacija	557.000,00	16.000,00	573.000,00
— skup. strok. službe	—	2.000,00	2.000,00
S K U P A J	3.413.000,00	268.000,00	3.681.000,00

Z ostankom dohodka, po kritju gornjih obveznosti, pa razpolagajo samoupravni organi TOZD in delovne organizacije, in sicer:

— TOZD rudnik Hrastnik	5.870.000,00 din
— TOZD rudnik Trbovlje	4.575.000,00 din
— TOZD separacija Trbovlje	336.000,00 din
— skupne strokovne službe	104.000,00 din
S K U P A J	10.885.000,00 din

Ta preostanek mora biti razdeljen na poslovni sklad in sklad skupne porabe v času odločanja in sprejemanja zaključnega računa za obračunsko leto.

Po samoupravnem sporazumu so v sklopu TOZD rudnikov tudi menze. Ker vodimo za menze posebna knjigovodstva, jih izkazujemo tudi s posebnimi obračuni dohodka:

	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	Skupaj
celotni dohodek	1.589.000,00	1.785.000,00	2.151.000,00	5.525.000,00
materialni stroški	1.311.000,00	1.467.000,00	1.611.000,00	4.389.000,00
dohodek	278.000,00	318.000,00	540.000,00	1.136.000,00
obveznosti iz dohodka	24.000,00	29.000,00	43.000,00	96.000,00
dohodek za razdelitev	254.000,00	289.000,00	497.000,00	1.040.000,00
brutto osebni dohodki	244.000,00	288.000,00	454.000,00	986.000,00
brutto skladi	10.000,00	1.000,00	43.000,00	54.000,00
Obvezne izločitve:				
poslovni sklad				
posojilo nerazvitim	2.000,00	1.000,00	2.000,00	5.000,00
posojilo skupnim rezervam	—	—	1.000,00	1.000,00
nerazporejeno	8.000,00	—	40.000,00	48.000,00

Doseganje in delitev dohodka za ostale TOZD naše delovne organizacije, bo objavljeno v naslednji številki.

Roman Turnšek

Gibanje proizvodnje premoga v letu 1973

V letu 1973 smo proizvedli skupno 1.724.000 ton premoga, to je 36.000 ton manj, kot je bilo predvideno z delovnim načrtom in 35.000 ton več, kot smo ga proizvedli v letu 1972.

Zaradi lažje ocenitve tega, v višini proizvodnje, negativnega

rezultata, podajam v naslednjih tabelah podatke dosežene v letu 1973, v primerjavi z letnim načrtom in z dosežki v letu 1972. Številčni pregled proizvodnje tako komercialnega, kakor tudi kotlovnega premoga po posameznih rudnikih, je pri-

kazan v posebni tabeli. Prav tako je posebej prikazana tudi povprečna dnevna proizvodnja premoga.

Iz tabel je razvidno, da sta bila na rudniku Hrastnik izvedena 2 delovna dneva več kot je predvideval letni načrt, pri tem pa proizvedel 4.129 ton komercialnega premoga manj, nad letnim načrtom pa še 25.909 ton kotlovnega premoga, skupno torej 21.780 ton premoga nad letnim načrtom.

Zaradi večjih potreb po kotlovnem premogu za TET od septembra 1973 dalje, smo predvsem premog iz jame Ojstro preusmerili v proizvodnjo kotlovnega premoga.

Iz istih razlogov je tudi rudnik Trbovlje proizvedel 16.015 ton komercialnega premoga manj kot je bilo predvideno z letnim načrtom in 43.475 ton več kotlovnega premoga, oziroma skupno 27.460 ton premoga preko letnega načrta in to pri 2 dodatnih delovnih dneh.

Rudnik Zagorje je opravil le načrtovano število delovnih dni, pri tem pa je proizvedel 89.200 ton manj kot je bilo predvideno po letnem načrtu. Znatno nižja je bila proizvodnja na obratu Kisovec, zaradi slabšega razmerja od načrtovane, med proizvodnjo premoga, pridobljenega na etažah s polnim splavnim zasipom in proizvodnjo premoga, pridobljenega z dvoetažno odkopno metodo.

Rudarski šolski center je na svojih deloviščih na rudniku Trbovlje proizvedel kljub težkim odkopnim prilikam, skupno 3.960 ton premoga več kot je bilo načrtovano, od tega 3.352 ton komercialnega premoga manj in nad načrtom 7.312 ton kotlovnega premoga. Tudi RŠC je obravnaval 2 delavnika več kot je bilo načrtovano.

Predvsem drugačni, to je, znatno pozitivnejši pa so rezultati, razen na rudniku Zagorje, če jih primerjamo z rezultati proizvodnje, ki je bila dosežena v letu 1972.

Tabela 1

Leto	Vrsta Rudnik del. dni		Hrastnik ton		Trbovlje ton		Skupno premog Zagorje ton		RŠC ton		ZPT ton	
	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.
1973	285	H 287	650.000	671.780	635.000	662.460	450.000	360.800	25.000	28.960	1.760.000	1.724.000
		T 287										
		Z 285										
1972	282	H 280	627.000	629.180	608.000	662.740	484.000	415.430	31.000	21.650	1.750.000	1.699.000
		T 280										
		Z 280										
Razlika	+ 3	H +7	+23.000	+32.600	+27.000	+39.720	-34.000	-54.630	-6.000	+7.310	+10.000	+25.000
		T +7										
		Z +5										

Tabela 2

Leto	Rudnik		Hrastnik ton/dan		Trbovlje ton/dan		Zagorje ton/dan		RŠC ton/dan		ZPT ton/dan	
	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.
1973	2.281	2.341	2.228	2.308	1.579	1.266	87	101	6.175	6.016		
1972	2.223	2.283	2.156	2.224	1.716	1.484	110	77	6.206	6.068		
Razlika	+ 58	+ 58	+ 72	+ 84	-137	-218	-23	+24	-31	-52		

Rudnik Hrastnik je obratoval 7 delovnih dni več kot v letu 1972 in pri tem dosegel za 32.600 ton višjo proizvodnjo in to za 18.837 ton pri komercialnem in za 13.763 ton pri kotlovnem premogu. Pri tej višini proizvodnje je bila skupna povprečna dnevna proizvodnja za 58 ton višja in to za 11 ton pri komercialnem in za 54 ton pri kotlovnem premogu.

Tudi rudnik Trbovlje je obratoval 7 delovnih dni več kot v letu 1972. Pri tako povečanem številu delavnikov je dosegel za 39.720 ton višjo proizvodnjo in to pri komercialnem za 1.698 ton nižjo, višjo za 41.418 ton pa pri kotlovnem premogu (načrtno forsiranje proizvodnje kotlovnega premoga). Zaradi tega je bila povprečna dnevna proizvodnja komercialnega premoga za 16 ton nižja, kotlovnega premoga pa 101 tono višja in skupna za 84 ton višja.

Rudnik Zagorje je zaradi že opisanih prilik proizvedel v letu 1973, kljub temu, da je obratoval 5 delovnih dni več kot v letu 1972, kar 54.630 ton premoga manj. Povprečna dnevna

proizvodnja je bila zato 218 ton nižja.

Rudarski šolski center je pri 7 delovnih dneh več, proizvedel skupno 7.310 ton več premoga. Od tega 756 ton več komercialnega in 6.554 ton več kotlovnega premoga. Pri tem je bila povprečna dnevna proizvodnja komercialnega premoga le za 1 tono višja, kotlovnega pa za 23 ton višja oziroma skupna za 24 ton višja kot v letu 1972.

Dosežena proizvodnja premoga na celotnem področju ZPT, je bila za 25.000 ton višja kot v letu 1972 in to zaradi povečanja proizvodnje kotlovnega premoga za 61.735 ton ob znižanju proizvodnje komercialnega premoga za 36.735 ton. Kljub temu letnemu povečanju proizvodnje pa je zaradi povečanega števila delovnih dni za 7 dni pri rudniku Hrastnik, rudniku Trbovlje in RŠC in za 5 pri rudniku Zagorje in zaradi tako močnega količinskega znižanja proizvodnje na rudniku Zagorje, je povprečna dnevna proizvodnja nižja za 52 ton in to pri komercialnem nižja za 222 ton, pri kotlovnem premogu pa višja za 170 ton. V let-

nem načrtu za leto 1973 je bilo predvideno v primerjavi z letnim načrtom za leto 1972, dnevno znižanje proizvodnje za 31 ton.

V primerjavi dosežene povprečne dnevne proizvodnje v letu 1973 z načrtovano povprečno dnevno proizvodnjo, so rezultati še zanimivejši.

Rudnik Hrastnik je proizvedel dnevno 31 ton manj komercialnega premoga in nad načrtom po 90 ton dnevno kotlovnega, zato je dnevna proizvodnja za 60 ton višja.

Rudnik Trbovlje je proizvedel dnevno 59 ton manj komercialnega premoga in kar 140 ton dnevno več kotlovnega premoga, zato je dnevna proizvodnja za 80 ton višja.

Rudnik Zagorje je proizvedel dnevno 313 ton manj kot je bilo načrtovano.

RŠC je proizvedel dnevno 11 ton manj komercialnega premoga in 25 ton dnevno kotlovnega premoga nad načrtom, zato je bila dnevna proizvodnja za 14 ton višja.

Povprečna dnevna proizvodnja premoga na celotnem pod-

ročju ZPT je bila pri komercialnem premogu za 414 ton nižja, pri kotlovnem premogu pa za 255 ton višja oziroma skupna za 159 ton nižja kot je bilo načrtovano in to le zaradi močnega znižanja na rudniku Zagorje.

Tega izpada proizvodnje ni bilo mogoče v celoti nadoknadi s povečanjem proizvodnje na rudniku Hrastnik in Trbovlje, zaradi pomanjkanja rudarjev za obložitev širokočelnih odkopov, premajhnih transportnih zmogljivosti ter občasnih pojavov vode in ogrevanja.

Odstotek realiziranih asortimentov pri kosovcu, kockah, grahovcu, in medprodukcih na separaciji Trbovlje je bil nižji, odstotek pri orehovcu, zdrobu

in prahu pa višji od načrtovanega.

Odstotek kosovca se že vrsto let znižuje (leta 1970 — 12,9 %) in to zaradi vedno manjšega odkopavanja slojev krovinskega premoga. Sicer pa ta asortiment, ki je interesanten zaradi ugodne prodajne cene, zaradi vedno manjše porabe v železniškem prometu in v široki porabi, ni več toliko iskan. Asortimenta kocke in oreh sta procentualno porasla v primerjavi z letom 1972, prav ta pa sta iskana za široko potrošnjo.

Zaradi večjega odkopavanja slojev talninskega premoga se ob padcu debelih vrst stalno povečuje odstotek zdroba in prahu (leta 1970 — 17,8 in 25,0 %), čeprav smo forsirali proizvodnjo kotlovnega premo-

ga, zato je tudi odstotek medproduktov nižji.

Prav nasprotni primer pa je na separaciji Zagorje. Tu je bil realiziran višji odstotek kosovca in kock od načrtovanega in doseženega v letu 1972 in je že vrsto let v porastu (leta 1970 — 14,1 in 14,4 %). Prav tako pa je bil znatno nižji odstotek prahu.

Iz tabele je tudi razvidno, da se iz leta v leto znižuje procent komercialnega premoga in da je bil v letu 1973 znatno pod načrtovanim zaradi v drugi polovici leta povečanih potreb za elektrogospodarstvo.

Podrobnejšo analizo dosega oziroma nedoseganja proizvodnih nalog bom podal v posebnem članku »analiza storitev«.

Adolf Jermol, dipl. inž. rud.

Predkongresna dejavnost v ZPT

Boj za krepitev vloge in položaja delavca je zgodovinski proces, ki se ne zaključuje s sprejemanjem aktov in norm, temveč je boj, ki traja, le zgodovinski trenutek se spremeni. Je proces, v katerem se moramo nenehno boriti za človeka. Socializem, ki ga gradimo, raste iz starih temeljev. Hkrati pa se porajajo že nova nasprotja, ki jih moramo odklanjati in le tako dograjevati našo pot. Res je tudi to, da je znotraj te poti mnogo posebnih interesov. Taka razhajanja in različnost interesov moramo usklajevati samo na samoupravnih osnovi, kjer si bodo delavski razred in družbenopolitične organizacije krepile svoj položaj in svojo pot. Močno mora biti prisotna kritična zavest vseh delovnih ljudi, z zvezo komunistov na čelu, ki mora biti kot avantgarda, idejno in akcijsko sposobna. To svojo dolžnost bomo uspešno izpolnili le, če se bomo s svojim delom, likom, idejo in ak-

cijo borili za to, da bomo enakopravno in povsod odločali o svojem delu ter rezultatih tega dela. Odtujeno delo moramo vrniti njegovemu ustvarjalcu — neposrednemu proizvajalcu.

Vse to pa bomo dosegli le, če bo naša akcija odločna in če bo v nas prevladalo spoznanje, da je družbenopolitično delo sestavni del samoupravljanja. V tem procesu ne smemo dopustiti mesta avtonomije. Nad tem moramo biti še toliko bolj pozorni.

Smo v trenutku, ko uveljavljamo ustavna določila, ki nam na naši stopnji razvitosti proizvajalnih sil in proizvodnih odnosov omogočajo, aktivni poseg in neposredni vpliv na naše odločitve. Tudi obdobje predkongresne dejavnosti, ki se ni začelo šele včeraj, je obveza, ne le zvezi komunistov, temveč vseh subjektivnih sil, da z združenimi močmi vplivamo na temeljito in vsebinsko preobrazbo našega dela. Brez subjektivnih sil in njihovega

dialektično povezanega ekonomskega, političnega in idejnega boja, si ne moremo zamisliti samoupravljanja, niti socializma. Vse to je in mora biti stalno prisotno. Tudi v našo sredino se mora večkrat vračati 29. seja CK ZKS, ker bomo le na tej osnovi ugotavljali našo moč — moč delavskega razreda.

Odločati moramo povsod, od TOZD do federacije, preko svojih delegacij, ki bodo spremljale naša sredstva na vsej poti in zahtevale zadnje račune. Delegat mora prihajati na svoje dolžnosti z našimi stališči. Nikakor mu ne smemo dovoliti, da bi bil samo naš predstavnik. Torej mora biti njegova vloga aktivna, v nasprotnem primeru ga moramo zamenjati.

Priprave in izvajanja naše predkongresne aktivnosti morajo potekati v tem duhu. Ob tem postavljamo v ospredje neposredno odgovornost slehernega člana kolektiva, tudi posameznika. To je še toliko bolj po-

membno, ker je naša delovna organizacija v razmeroma kritičnem položaju zaradi velike izgube v TOZD rudnik Zagorje. Kljub vsestranskemu prizadevanju, bomo ta problem sami zelo težko rešili. Na številnih razpravah ugotavljamo, da bi nam morala priskočiti na pomoč naša celotna družbena skupnost. Kajti zelo težko je ob takih razmerah zagotavljati ekonomsko pa tudi socialno varnost delavca in njegove družine. Prav tako je zelo težko govoriti o perspektivah in modernizaciji naših jam.

Vzporedno s tem ugotavljamo težnjo po integraciji, ki je pri nas prisotna že precej časa. Toda, uspehi pri tem niso povsem zadovoljivi. V teh procesih moramo uveljavljati interese delavca (ne le struktur), družbe in socialističnega samoupravnega sistema. Lokalizem, zaprtost mora izginiti s tega področja.

Delavci morajo vedeti zakaj in s kom združujejo svoje delo ter rezultate dela. Vedeti morajo tudi to, za kaj dajejo svoj denar ter da ga dajejo zavestno, kar je in mora biti sestavni del razširjene reprodukcije.

Zveza komunistov mora k temu prispevati največji delež. Zato se moramo krepiti in sprejemati v svoje vrste čimveč neposrednih proizvajalcev. V ta proces moramo vključiti mladega človeka in ga usposobiti, da bo lahko že danes sam samoupravljal. Ob takem delu ne sme biti vprašljivo načelo demokratičnega centralizma, pomembna pa je demokratičnost, ki morata biti soodvisni. Manjšina v takem procesu ni črnobela, vendar se v njej najdejo enkrat eni, drugič drugi. Ne morejo pa biti v njej vedno eni in isti.

Svoje delo moramo koordinirati tako, da bo naš program dela enoten in čvrst ter da bo v njem zagotovljen naš položaj in perspektiva.

Z izobraževanjem si moramo pridobiti toliko znanja, da bomo znali naše samoupravne pravice sami uresničiti oziro-

ma uveljaviti. Stihija ali nekdo drug nas ne more rešiti tegob.

Prav iz teh razlogov so nujne tudi reforme, ne le ekonomske, tudi družbene, s katerimi bomo obvladovali celovit sistem in bomo odstranili tisto, kar je preživelo. Z dobro organizacijo moramo preseči ozko miselnost in izoliranje. Naše delo moramo usmeriti med naše ljudi in njih interese. Če ne bomo razpravljali in odločali o naših življenjskih težnjah, ne bomo ne danes, niti jutri uspešni.

Tudi socialno diferenciacijo moramo sistematično reševati. Bolj odločno moramo poskrbeti za delavčeve življenjske zahteve. Zagotoviti mu moramo tudi stanovanje. Toda žal, kljub sredstvom, ki so za to na razpolago, niso odgovorne služ-

be v nekaterih občinah naredile dovolj in uskladile svojega dela in programov. V prvi načrt moramo uvrstiti najkritičnejše primere, šele nato lahko po predvidenih kriterijih rešujemo druge.

Še enkrat poudarjamo odgovornost slehernega člana naše delovne skupnosti, s komunisti na čelu, da je naša neodtujljiva dolžnost in obveza, borba za uveljavitev naših hotenj in pravic.

Osnovne organizacije zveze komunistov morajo izvesti temeljite razprave o osnutku resolucije in s konkretnimi problemi ter predlogi prispevati k našemu akcijskemu programu in njegovi uveljavitvi.

Franjo Glavica

Prostor za malico v jami Hrastnik na odkopni etaži, imenujejo po domače tudi »Mercator« (Foto Jože Kirič)

Kako bomo gospodarili v letu 1974?

Vsako leto si od uspehov gospodarjenja obetamo, da bomo dosegli čimboljše rezultate, da bomo povečali gospodarsko moč podjetja in osebni ter družbeni standard zaposlenih. In kakšni so ti izgledi v letu 1974?

Najpreje se moramo vprašati, kako pridemo do dohodka, s katerim pokrivamo vse naše potrebe in obveznosti.

V osnovni dejavnosti je celotni dohodek skoraj 100-% odvisen od količin proizvedenega premoga. Seveda pri tem pa

mного pomenijo tudi nekateri drugi činitelji, kot npr. sprememba udeležbe različnih asortimentov, ki omogočajo višjo ali nižjo povprečno prodajno ceno premoga, kakovost premoga, ki je pomembna predvsem za dobave termoelektrarne Trbovlje in seveda tudi v veliki meri odvisnost od cene, ki jo odobrava zvezni zavod za cene. Pri ostalih dejavnostih, npr. GRAMATU, je višina realizacije odvisna tudi od količine proizvodnje, od asortimentov, od odobrenih cen in seveda tudi od kakovosti proizvodov. Pri rudarsko gradbeni dejavnosti je zopet celotni dohodek odvisen od sklenjenih pogodb za rudarska dela, od obsega realizacije teh del, pogodbenih cen ter spremembe le-teh glede na splošno spreminjanje cen. Tudi pri vseh ostalih dejavnostih je ustvarjanje celotnega dohodka v prvi vrsti odvisno od obsega storitev, njih cen in podobno.

Dohodek je seveda v nadaljnjem obravnavanju zopet odvisen od višine poslovnih stroškov, varčevanja v TOZD na vseh področjih, tako pri materialnih stroških, kot tudi sredstvih, s katerimi upravlja in razpolaga TOZD oziroma o katerih uporabi se dogovarjajo TOZD v okviru delovne organi-

zacije. To pa so, v kratkem, tudi nekateri bistveni elementi, ki v številkah opredeljujejo učinkovitost in kakovost gospodarjenja.

Gospodarjenje je odvisno torej v marsičem, tako od zunanjih faktorjev, kot tudi od dejavnikov znotraj delovne organizacije. Verjetno je najbolj prav, da od zunanjih faktorjev upoštevamo le tiste, ki so predvideni v resoluciji o gospodarskem razvoju SRS v letu 1974.

Ob takšnem izhodišču v zvezi z oblikovanjem nalog v letu 1974, je prav gotovo najpomembnejša ta, da v celoti izpolnimo naloge, ki smo si jih zadali v okviru tako fizičnega obsega proizvodnje vseh dejavnosti, kakor tudi realizacije te proizvodnje ter storitev.

Druga naloga je, da bomo znali zainteresirati slehernega člana kolektiva v smislu prizadevanj za izpolnitev nalog svoje TOZD in s tem posredno tudi celotne delovne organizacije.

V proizvodnji premoga so naloge višje kot so bile dosežene v lanskem letu. Višji načrt je osnovan predvsem na temelju uvedbe kompleksne mehanizacije na odkopnih čelih. Tudi v vseh ostalih dejavnostih predvidevamo večji obseg ustvarjenega celotnega dohodka, predvsem pa v proizvodnji premo-

ga izrazito povečanje produktivnosti.

V okviru predvidevanj gospodarske rasti, ki so vsebovane v resoluciji skupščine SRS, je računati s povišanjem cen in povišanjem stroškov proizvodnje pa tudi s povišanjem nominalnih osebnih dohodkov. Menim, da bi se morali v celoti držati okvirov, ki so predvideni v tem dokumentu republiške skupščine. Če hočemo, da bomo vplivali na stabilizacijo v našem gospodarstvu, potem moramo vsekakor zasledovati težnjo manjšega povečanja predvidenega porasta tako stroškov, kot tudi osebnih dohodkov, nasprotno pa še bolj povečevati rast produktivnosti. Zato je na vseh področjih potrebno usklajevanje glede na rast produktivnosti. Nujno je, da dejansko začenjamo izpoljevati predvidevanja, ne le v delovni organizaciji, ampak tudi izven nje.

Prepričan sem, da takšna usmeritev nalaga vsem, tako samoupravnim organom, kakor tudi vodstvenim kadrom, družbenopolitičnim organizacijam pa tudi vsem delavcem delovne organizacije, pomembne in odgovorne naloge, do katerih se je potrebno tako tudi obnašati.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

Državni kapital ugaša

Na zadnjem zasedanju republiške skupščine, 7. februarja t.l. je slovenski izvršni svet predložil poslancem v obravnavo osnutke zakonskih predpisov, ki pomenijo začetek ukinjanja državnega kapitala. To so: osnutek zakona o odpravi posebnega računa sredstev v SR Sloveniji za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti; osnutek zakona o prenosu sredstev, pravic in obveznosti SR Slovenije za investicije v gospodarstvu na določene temeljne organizacije združene-

ga dela; osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971—1976.

Iz predlaganega gradiva je bilo razbrati, da se z likvidacijo državnega kapitala v naši republiki usmerja v elektrogospodarstvo 311,8 milijona čistih sredstev, v črno metalurgijo 463,4 milijona dinarjev, v kmetijstvo (brez deleža in razdelitve sredstev stalnega dela sklada skupnih republiških rezerv, kjer še ni bil opredeljen odnos med kmetijstvom, goz-

darstvom in prometom) 467,6 milijona dinarjev, v železniško in luško gospodarstvo 657,7 milijona dinarjev, v sklad za izvoz in kreditiranje izvoza opreme 57,6 milijona dinarjev in stanovanjsko gospodarstvo 317,1 milijona dinarjev.

V razpravi sem sodeloval z naslednjim prispevkom:

Tovariši predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

V celoti podpiram stališča, ki jih je v svojem uvodnem ekspozeju k zakonskim osnutkom o likvidaciji državnega kapita-

la v naši republiki podal podpredsednik Izvršnega sveta tovariš Dragan. Po njegovih besedah so predloženi zakonski osnutki pripravljeni v skladu s prioritetskimi nalogami slovenskega gospodarstva. Vsem nam je poznana današnja kritična situacija v energetiki. Zato bi rad v zvezi s premogovniki opozoril predlagatelja na nekaj dejstev v zvezi s tem. V resoluciji o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1974 smo zapisali, da bo v zvezi s splošno energetske situacije treba pospešiti modernizacijo premogovnikov, manjkajoče količine premoga pa s pogodbami pravočasno zagotoviti iz drugih virov in da bo potrebno ponovno analizirati zaloge primarne energije v republiki. Iz predloženega gradiva je razvidno, da se z likvidacijo državne kapitala v naši republiki usmerja v elektrogospodarstvo 311,8 milijona čistih sredstev. Popolnoma zaupam izjavi tovariša generalnega direktorja združenega elektrogospodarstva Slovenije, da se sedaj skupno z elektrogospodarstvom obravnava prav tako premogovnike, vendar bi le želel poudariti, da smo imeli v preteklosti slabe izkušnje, ko smo prav v tem domu morali dokazovati, da bi v sredstvih za energetiko morali upoštevati premogovnike. Posledice tak-

šnega obnašanja so plačali premogovniki. Naj navedem, da so Zasavski premogovniki sicer dobili del sredstev iz energetike za dobo 14 let po 6,5% obrestni meri, medtem, ko so morali poleg lastnih sredstev vzeti bančne kredite v višini ca. 3 stare milijarde po visoki 11% obrestni meri. Zato menim, da je potrebno v predlogu zakona jasno opredeliti in prenesti določena sredstva na premogovnike.

Drugo, na kar bi hotel opozoriti, so sredstva na posebnem računu sklada skupnih rezerv gospodarskih organizacij, ki so se zbirala iz odstopljene prispevka iz osebnih dohodkov v premogovnikih zaposlenih delavcev (gl. Ur. list SRS, 26/70) in pa davka na uporabo kurilnega olja o preorientaciji na tekoča goriva. Namen teh sredstev je bil dvojen: da se uporabijo kot dotacije za prekvalifikacijo rudarjev, ki so bili zaposleni v takozvanih neperpektivnih rudnikih in za kredite za investicije za preusmeritev takšnih obratov.

Menim, da se ta sredstva ne morejo plasirati na druga področja, ker imamo tudi na področju Zasavskih premogovnikov obrate, ki jih bomo morali zapreti, zaposlene rudarje prekvalificirati, na njihovem področju pa zgraditi druge kapacitete. Poznano je, da s tem v

zvezi v Zagorju že pripravljajo izgradnjo tovarne plinobeton-skih elementov. Zato predlagam, da predlagatelj navedeno upošteva.

Ob zaključku naj poudarim, da gre za skupni prenos čistih sredstev v znesku 2.813,8 milijona dinarjev na naslov združenega gospodarstva kot upravljalca teh sredstev. Prenos teh sredstev v obliki naložb pa je še večji: 3.672,3 milijona dinarjev v skupnem znesku, kar se bo odrazilo v povečanih virih poslovnih sredstev TOZD. Strinjam se z onimi, ki menijo, da ne smemo imeti iluzij, da bomo z likvidacijo državnega kapitala reševali vse probleme razširjene reprodukcije, ki so se nakopičili na nekaterih področjih našega gospodarstva.

Državni kapital in sklad republiških skupnih rezerv gospodarskih organizacij, po mojem globokem prepričanju, pomenita minulo delo, ki so ga ustvarjale in odvajale delovne organizacije vsa leta našega socialističnega gospodarjenja. Premogovniki niso bili med zadnjimi, zato naj bodo pri delitvi pravično soudeleženi, zlasti še zato, ker imajo zopet svoje ustrezno mesto v energetiki. Ne nazadnje bo treba pri delitvi prav tako skrbno proučiti regionalno usmeritev sredstev.

Karel Forte
republiški poslanec

Plinska elektrarna v Trbovljah

V jeseni leta 1973, je delavski svet elektrogospodarstva Slovenije, po večmesečnih predhodnih razpravah sklenil, da bodo zgradili v Dolskem pri Ljubljani, novo plinsko elektrarno, ki naj bi jo dobavila ameriška firma Westinghouse, in sicer skupno z dobavami za novo jedrsko elektrarno v Krškem. Na ta sklep se je pritožil delavski svet termoelektrarne Trbovlje ob podpori vseh zasavskih družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij. O tej pritožbi, ki je dobila

podporo tudi pri ustrezni komisiji pri elektrogospodarstvu Slovenije, ki je ugotovila, da sklep njihovega delavskega sveta bil v skladu s statutarimi določili, je razpravljaj in sklepal ponovno delavski svet elektrogospodarstva Slovenije, na svoji seji koncem decembra 1973. Svoj prvotni sklep o zgraditvi plinske elektrarne v Dolskem pri Ljubljani, je razveljavil in sprejel novega, in sicer da bodo plinsko kombinirano elektrarno zgradili v Trbovljah. Na temelju tega sklepa je

14. januarja 1974, dokočno sklepal republiški odbor splošnega družbenega pomena za elektrogospodarstvo v Ljubljani. Tudi ta je bil soglasen s postavitvijo kombinirane plinske elektrarne pri obstoječi TE v Trbovljah. Ob tej priliki so zadolžili osebe, odgovorne za pravočasno izvedbo investicije. Plinska elektrarna mora biti dograjena do konca leta 1975. Po mnenju strokovnjakov, ki so pripravili podatke za odločanje, bodo sicer investicije v Trbovljah nekoliko višje, vendar pa bodo obratovalni stroški znatno nižji, od tistih v Dolskem.

Potrebe po premogu so večje od naših zmogljivosti

Preteklo gospodarsko leto 1973 je značilno po tem, da so se pojavile občutne motnje v preskrbi z energetskimi viri, zavoljo česar je naše gospodarstvo utrpelo precejšnjo škodo. Splošno pomanjkanje električne energije in nezadostna preskrba s premogom, je terjala odločilne ukrepe, ki naj bi čimprej omilili obstoječo energetsko krizo, v bližnji prihodnosti pa zagotovili dovolj energije za potrebe celotnega gospodarstva. Dolgoročna energetska politika in večja usmerjenost na lastne vire je pripomogla, k temu, da je premogovništvo vnovič pridobilo pomembno mesto v energetski bilanci, pri čemer naj za čimvečje izkoriščanje obstoječih premogovnih rezerv uživa splošno družbeno podporo in pomoč.

Kljub vsem naporom premogovnikov za povečanje proizvodnje pa za letošnje leto ne moremo podati optimističnih napovedi v izboljšanju preskrbe. Blaga zima gre sicer v prid kupcem, vendar pa lahko pričakujemo, da bo pravo zimsko obdobje nastopilo z zamudo, zavoljo česar se bo kurilna sezona podaljšala, temu pa bo logično sledila večja poraba.

Za ZPT lahko že danes podamo dokaj realno oceno, da so potrebe za leto 1974 večje od naših proizvodnih zmogljivosti. Večletno obdobje, ko je povpraševanje po našem premogu večje od ponudbe, se torej nadaljuje v nezmanjšanem obsegu. Da bi ugotovili, kakšen je trend povpraševanja po našem premogu po posameznih industrijskih panogah in tržnih področjih, smo zbrali podatke o prijavah potreb naših kupcev za letošnje leto in preteklo dveletno obdobje.

Tabelarični prikaz povpraševanja po premogu v letih 1972, 1973 in 1974

Panoga gospodarstva in tržišče		leto		Debele vrste		Drobne vrste		Skupaj	
		ton	indeks	ton	indeks	ton	indeks	ton	indeks
SR Slovenija									
lastna poraba	1972	21.000	100					21.000	100
	1973	25.300	120					25.300	120
	1974	26.100	124					26.100	124
Elektro-gospodar.	1972	1.100	100	1,062.000	100	1,063.100		1,063.100	100
	1973	1.100	100	930.000	88	931.100		931.100	88
	1974	1.110	100	1,020.000	96	1,021.100		1,021.100	96
Črna metalurgija	1972	36.300	100	2.100	100	38.400		38.400	100
	1973	18.650	51	1.000	48	19.650		19.650	51
	1974	15.800	44	1.100	52	16.900		16.900	44
Barvna metalurgija	1972	3.830	100	118.080	100	121.910		121.910	100
	1973	4.320	113	125.080	106	129.400		129.400	106
	1974	4.120	108	132.080	112	136.200		136.200	112
Kemična industrija	1972	5.700	100	15.000	100	20.700		20.700	100
	1973	6.780	119	15.150	101	21.930		21.930	106
	1974	7.280	128	18.000	120	25.280		25.280	122
Ind. gradb. materiala	1972	38.850	100	201.265	100	240.115		240.115	100
	1973	31.400	81	129.050	64	160.450		160.450	67
	1974	69.830	180	144.255	72	214.085		214.085	89

Odvozna proga v jami Hrastnik-Talni sklad, po hudih bočnih pritiskih (Foto Jože Kirič)

SESTANKI POLITIČNEGA AKTIVA

S podpisom samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo ZPT, je praktično prenehalo tudi delo organov upravljanja, ki so bili izvoljeni za mandatno dobo 1972/74.

V januarju in februarju 1974 pa je bilo treba v zvezi s pripravami na volitve novih organov upravljanja v TOZD in ZPT ter v zvezi s pripravami na sprejetje statuta TOZD in ZPT, izvesti razna usklajevanja in sprejemati stališča. V ta namen se je sestajal širši politični aktiv, ki so ga tvorili direktorji oziroma vodje TOZD, predsedniki zborov delavcev TOZD, sekretarji osnovnih organizacij ZK v TOZD, predsednik sindikalne konference pri ZPT, sekretar sveta ZKS ZPT, generalni direktor ter njegov namestnik.

Na svojem sestanku 29. januarja 1974, je ta aktiv razpravljal in sprejemal določena stališča v zvezi s pričetkom dela novih samoupravnih organov,

o usmeritvi dela delavske kontrole ter stališča v zvezi z izdelavo zaključnega računa ZPT za leto 1973.

Na sestanku tega aktiva dne 4. februarja 1974, na katerem so sodelovali poleg že naštetih predstavnikov tudi člani komisije za pripravo osnutka novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, so razpravljali in sprejeli določena stališča na pripombe k osnutku pravilnika o delitvi osebnih dohodkov.

Na sestanku aktiva 11. februarja 1974 pa so poleg članov aktiva iz drugega odstavka, sodelovali še člani komisije za izdelavo statuta ZPT ter uskladitev statutom posameznih TOZD. Na tej seji je aktiv sprejel dokončna stališča za izdelavo predlogov statutom TOZD.

SVET OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA JE RAZPRAVLJAL

Dne 1. februarja 1974, se je sestel na svojo 2. sejo svet osnovnih organizacij sindikata s področja TOZD ZPT v Trbovljah. Kot je znano, sestavljajo ta svet predsedniki vseh osnovnih organizacij sindikata v TOZD ZPT na področju Trbovelj. Predsednik tega sveta je Mirko Pirnaver iz TOZD rudnik Trbovlje.

Na tej seji je svet razpravljal o možnih kandidatih za izvolitev predsednika in sekretarja republiškega sindikalnega sveta za energetiko in rudarstvo. Sekretar tega sveta naj bi bil član kolektiva ZPT, vendar bi moral kandidat k temu dati svoje soglasje. Svet je predvidel tri kandidate za to delovno mesto. Nadalje je razpravljal še o tem, katere člane kolektiva iz posameznih TOZD naj bi v letošnjem letu predlagali občinski konferenci SZDL v Trbovljah, za podelitev občinskega priznanja OF. Predlagali so tri kandidate. Nadalje sta bila izvoljena Marjan Zupan iz TOZD elektrostrojna delavnica

Panoga gospodarstva in tržišče	leto	Debele vrste		Drobne vrste		Skupaj	
		ton	indeks	ton	indeks	ton	indeks
Ind. celuloze in papirja	1972	5.000	100	50.500	100	55.500	100
	1973	1.000	20	45.200	90	46.200	83
	1974	1.000	20	23.000	46	24.000	43
Tekstilna industrija	1972	3.530	100	62.900	100	66.430	100
	1973	6.550	186	49.670	79	56.220	85
	1974	3.170	90	45.600	72	48.770	73
Ostala industrija	1972	25.740	100	—	—	25.740	100
	1973	23.415	91	—	—	23.415	91
	1974	12.110	47	9.250	—	21.360	83
Železniški promet	1972	72.000	100	—	—	72.000	100
	1973	64.000	89	—	—	64.000	89
	1974	55.000	76	—	—	55.000	76
Široka potrošnja	1972	385.940	100	33.240	100	419.180	100
	1973	342.360	89	20.980	63	363.340	87
	1974	362.050	94	23.100	69	385.150	92
SR Slovenija skupaj	1972	598.990	100	1.545.085	100	2.144.075	100
	1973	524.875	88	1.316.130	85	1.841.005	86
	1974	557.560	93	1.416.385	92	1.973.945	92
SR Hrvatska	1972	37.100	100	1.000	100	38.100	100
	1973	21.050	57	9.500	950	30.550	80
	1974	24.950	67	7.500	750	32.450	85
SR Srbija	1972	6.260	100	—	—	6.260	100
	1973	6.240	100	—	—	6.240	100
	1974	6.220	99	—	—	6.220	99
Skupaj	1972	642.350	100	1.546.085	100	2.188.435	100
	1973	552.165	86	1.325.630	86	1.877.795	86
	1974	588.730	92	1.423.885	92	2.012.615	92
načrt pro- izvodnje	1972	451.330	100	1.298.670	100	1.750.000	100
	1973	458.640	102	1.301.360	100	1.760.000	101
	1974	437.755	97	1.362.245	105	1.800.000	103
Količnik povpraševa- nja v raz- merju z našo ponudbo (načrt proizv.)	1972	1,42		1,19		1,25	
	1973	1,20		1,02		1,07	
	1974	1,35		1,05		1,12	

Analitična ocena dinamike

V letu 1972 je znašal količnik povpraševanja napram naši ponudbi (načrtovana proizvodnja) 1,25. To se pravi, da so bile skupne potrebe za 25 % večje od naših zmogljivosti.

V letu 1973 se je obseg prijavljenih potreb zmanjšal. Količnik povpraševanja znaša za to leto 1,07. To znižanje je sledilo zaradi zmanjšanja potreb Toplarne Ljubljana za 100.000 ton in odpovedi nekaterim kupcem zaradi povečanih potreb Cementarne Trbovlje za 80.000 ton. Če upoštevamo te količine in korigiramo — popravimo za enako vrednost prijavljene potrebe, potem znaša količnik povpraševanja 1,17.

V letošnjem letu beležimo ponovno porast povpraševanja. Prijavljene potrebe so večje tako pri debelih vrstah premoga (kosi, kocke, oreh), kakor tudi pri ostalih drobnih vrstah. Čeprav načrtujemo povečanje proizvodnje, znaša količnik povpraševanja pri debelih vrstah 1,35 — pri drobnih 1,05 in v skupni količini 1,12. Iz teh podatkov sledi, da bomo potrebam po drobnih vrstah premoga deloma le zadovoljili. Nemogoče pa bo v okviru

naših proizvodnih zmogljivosti pokriti vse zahteve po debelih vrstah, ki so za 35 % večje od naše ponudbe. Glede na to razmerje pri debelih in drobnih vrstah premoga je potrebno, da letos vse napore usmerimo v izboljšanje strukture proizvodnje v korist debelih vrst, kar nam bi omogočilo doseči tudi boljši poslovni uspeh.

Pri posameznih industrijskih panogah beležimo naslednjo dinamiko rasti povpraševanja:

Lastna poraba — na osnovo leta 1972 znaša povečanje lastnih potreb 24 %.

Elektrogospodarstvo — poraba v letu 1974 je v primerjavi z letom 1972 manjša za 4 %. Razlika je nastala zaradi zmanjšanja potreb v Toplarni Ljubljana, ki zaradi okvare obratuje z zmanjšano zmogljivostjo. V normalnih razmerah bi bile potrebe izenačene.

Črna metalurgija — znižuje porabo premoga debelih in drobnih vrst. Njene letošnje potrebe so za 54 % nižje od potreb v letu 1972. Ocenjujemo, da bo v naslednjih letih poraba še nazadovala zaradi substitucije - nadomeščanja z drugimi energetskega vira.

Barvna metalurgija — potrebe naraščajo pri debelih in drobnih vrstah premoga. Porabnike iz te panoge štejemo zaenkrat še med perspektivne kupce.

Kemična industrija — tudi v tej industrijski panogi potrebe naraščajo, zato lahko računamo vsaj na enako povpraševanje tudi v naslednjih letih.

Industrija gradbenega materiala — potrebe v letošnjem letu so sicer večje kot preteklo leto. Vendar je to stanje kratkotrajnega značaja, ker Cementarna Trbovlje predvideva, da se bo v bližnji prihodnosti preusmerila na kurilna olja. Ocenjujemo, da bo skupna poraba v tej panogi znašala v naslednjih letih največ 50.000 t.

Industrija celuloze in papirja — poraba premoga se znižuje tudi v tej industrijski panogi, zaradi postopnega prehoda na kurilna olja.

Tekstilna industrija — ista dinamika zniževanja potreb kot v prejšnjih panogah. Tudi tekstilno industrijo ne moremo šteti med perspektivne dolgoročne kupce.

Železniški promet — potrebe v tej transportni panogi se iz leta v leto zmanjšujejo, zato na kakšno večjo prodajo v prihodnosti ne moremo računati.

Široka poraba (trgovina) — potrebe po debelih vrstah premoga v posameznih letih so z manjšim odstopanjem izravnane. Zahteve so še vedno mnogo večje od naše ponudbe. V letu 1972 so kupci uvozili iz drugih republik za pokritje potreb v Sloveniji okoli 120.000 ton premoga, večinoma debelih vrst za široko porabo. Če samo to količino, ki pa bo letos po vsej verjetnosti večja, prištejemo k prijavljenim potrebam, potem lahko sklepamo, da predstavlja ta vrsta porabe za nas perspektivno tržišče, ki ga s svojo ponudbo ne bomo uspeli kmalu obvladati.

Tržišče Hrvaške — upadanje potreb je le navidezno. Zaradi pomanjkanja premoga v Sloveniji načrtno zapuščamo to tržišče in sproščene količine preusmerjamo na domači trg. Prijavljene potrebe bi bile mnogo večje, če bi le z naše strani odprli možnost za povečanje dobav.

Tržišče Srbije — na tem področju smo navzoči le s simboličnimi količinami. Te potrebe so konstantne in so letos celo nekoliko večje od tistih, ki so bile okvirno prijavljene.

Iz navedene grobe analize stanja in dinamike potreb lahko sklepamo, da bo tudi letošnje leto kritično v preskrbi s premogom in zato lahko pričakujemo nezmanjšani pritisk kupcev za pokrivanje njihovih potreb.

Janko Lapornik, oec.

in Mirko Pirnaver iz TOZD rudnik Trbovlje, za člana nadzornega odbora pri občinskem sindikalnem svetu. Svet je nadalje razpravljal še o delu komisije, ki pripravlja osnutek novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov ter o poteku volitev v samoupravne organe.

Premog bo dražji

Novinarji jugoslovanskega tiska so bili pred nedavnim seznajeni v zvezni gospodarski zbornici s tem, da je pripravilo združenje premogovnikov Jugoslavije, predlog zveznemu zavodu za cene, da bi zvišali cene premoga, in sicer za 50% s tem, da bi nadaljnja podražitev sledila v naslednjem letu.

Premog je v zadnjem času spriču svetovne energetske krize pričel postajati zelo pomemben vir energije, čeravno so ga ponekod že odpisali. Tudi v naši državi smo od leta 1956 do 1973 zaprli 61 rudnikov, odprli pa le 7 novih. Zavoljo tega so premogovniki napravili obsežne načrte za svoj nadaljnji razvoj. Tako je predvideno, da bi okrog leta 1980 potrebovali porabniki premoga v Jugoslaviji skupno 67,5 milijonov ton premoga. Samo termoelektrarne ga bodo letno rabile skoraj 50 milijonov. Predvidena je namreč v tem razdobju zgraditev novih termoelektrarn s skupno močjo 3.920 megavatov. Da pa bi lahko te zmogljivosti odprli, bo treba vložiti v premogovnike precej investicij, ki pa naj bi jih ti ubrali v prvi vrsti sami. Pri sedanjih cenah namreč premogovniki ne morejo zbrati niti tistega deleža — 35 %, kolikor bi ga morali vložiti pri najetju posojila. Kolikšen bo dejanski odstotek zvišanja cen premoga pa nam doslej še ni znano.

Doslej opravljeno delo na povezavi jame Ojstro s polniščem v Terezija polju

Iz jame Ojstro odvažajo nakopnino po izvoznem jašku Ojstro na koto Savskega obzora in od tam dalje z vozički na separaciji.

V sedANJI fazi eksploatacije poteka odvoz iz 5. obzora, kjer pod presipnim jaškom nakladajo premog v vozičke. Izvozni jašek, skupno s sistemom transporta na 5. obzoru in odvoziščem na Savskem obzoru, predstavlja ozko grlo pri odvažanju premoga že vrsto let.

Da bi omogočili povečanje proizvodnje premoga v jami Ojstro, istočasno pa rešili odvodnjavanje odkopnega polja Terezija, se je tehnično vodstvo RTH v letu 1966, odločilo za povezavo obstoječega polnišča na nivoju Savskega obzora v Terezija polju s 5. obzorom jame Ojstro s tem, da se obstoječi transportni vpadnik v Terezija polju, ki je bil v l. 1964 izdelan do kote 180, poglobi na koto 120 (5. obzor) in na tej ko-

ti poveže z obstoječimi komunikacijami v jami Ojstro.

V navedem konceptu je bil predviden odvoz premoga iz jame Ojstro z gumijastim trakom do polnišča v Terezija II. polju s tem, da bi po istem transportnem sistemu odvažali tudi nakopnino iz polj Terezija II pri eksploataciji do dna kadunje, ki se v tem polju nahaja na koti 150, kakor tudi kasneje iz Plesko polja.

Prav tako je bilo predvideno, da se bo z izgradnjo vpadnika, predvidenega po vodonosnih dolomitnih plasteh, zmanjšal nivo vode, s tem pa bi omogočili neovirano eksploatacijo v polju Terezija II do dna kadunje, kjer so že na etažah nad koto 180 nastopali manjši vdori vode in je spričo male debeline talne gline obstojala verjetnost dotokov vode iz dolomita.

S povezavo jame Ojstro s Terezija II. poljem, je bilo tudi

predvideno črpanje vode iz obeh jam preko skupnega črpalnišča že izdelanega na 5. obzoru pri izvoznem jašku Ojstro, z zmogljivostjo črpanja $3 \text{ m}^3/\text{min}$ oziroma instaliranimi črpalkami $3 \times 3 \text{ m}^3/\text{min} = 9 \text{ m}^3/\text{min}$.

Pri poglobljanju vpadnika so bili predvideni skupni dotoki vode do $3 \text{ m}^3/\text{min}$.

V skladu z navedenim je bil v letu 1968 dokončan dopolnilni rudarski projekt »Preureditev transporta iz Terezija II. polja in jame Ojstro«.

Z deli na izdelavi smernega hodnika proti vznožju vpadnika Ojstro—Terezija II, so pričeli v letu 1968.

Med izgradnjo smernega hodnika na koti 120 (5. obzor) so zadeli v krovne plasti premoga, pojavili pa so se tudi povečani pritiski. Ko je bil smerni hodnik izdelan do ordinate 2630, sta 15. 10. 1970 na stičišču premog - talna glina - dolomit, vdrla voda in mulj.

Da bi omogočili ponovno odpiranje po vdoru vode in mulja zasutega hodnika in nadaljevanje del brez nevarnosti za eksploatacijo v jami Ojstro (eventualna potopitev 5. obzora), so na 5. obzoru izdelali v smernem hodniku pomožna vodna vrata in predvideli posebne varnostne ukrepe pri nadaljevanju del. Zato je bil izdelan poseben poenostavljeni rudarski projekt »Ponovno odpiranje smernega hodnika po premogu na koti 120 v jami Ojstro do mesta vodnega vdora«. Ta projekt je bil odobren z odločbo komisije za revizijo poenostavljenih rudarskih projektov, z dne 11. 1. 1971.

Po tem projektu so vnovič odprli omenjene komunikacije in odvodnjevalno ter raziskovalno vrtnanje v smeri stičišča z vodonosnim dolomitom.

Permanizacija na VII. obzorju jame Hrastnik. Fotografija prikazuje mreže, sidra in brizgan beton v progi s talno glino (Foto inž. T. Bregant)

Z navedenimi vrtanji so ugotovili talno konturo sloja in pritoke vode iz stičišča premog-talnina-dolomit. Največji dotok vode iz vrtin je bil izmerjen 21. 1. 1972 in je znašal 857 l/min. Prav tako je bil izmerjen maksimalni pritisk vode na ustju vrtine 6,2 atm., ko je bila srednja vrtina začepljena.

Kasneje se je dotok vode zmanjšal na 700 l/min tako, da bi bilo možno nadaljevati z izgradnjo prekopa v talnino, oziroma pod vznožje vpadnika z izgradnjo vpadnika Ojstro—Terezija II, od spodaj navzgor pod pogojem, da se predhodno montira vzporedni cevovod premera 200 mm iz črpališča Ojstro do zveznega obzora. Na ta način bi bilo možno, v primeru povečanja dotoka vode pri izgradnji vpadnika, vzporedno obratovanje vseh treh razpoložljivih črpalk v črpališču Ojstro (skup. $3 \times 3 \text{ m}^3/\text{min} = 9 \text{ m}^3/\text{min}$ kapaciteta črpalk).

Z vrtanjem proti jugu so tudi zanesljivo ugotovili kontaktstičišče med talnino in dolomitom tako, da je bilo možno dokončno locirati transportno zvezo med kotama 180 v Terezija II. polju in 120 v jami Ojstro.

Vzporedno s spremembo mikrolokacije vpadnika, to je pomikom te zveze proti jugozahodu, se je zmanjšal tudi naklon vpadnika od 16° na 12° , upoštevajoč predvideno točko priključka horizontalnega podaljška vpadnika na smerni hodnik oziroma prekop na 5. obzoru jame Ojstro.

Za eksploatacijo premoga med kotama 120 in 40 v jami Ojstro, so projektirali podaljšanje vpadnika od kote 120 na koto 40. S posebnim poenostavljenim projektom je bila obdelana eksploatacija v Terezija II. polju med kotama 180 in 150. V tem projektu je bila predvidena izgradnja, vzporedno z glavnim transportnim vpadnikom, tudi oskrbovalno-zračilnega vpadnika med kotama 180 in 150, kakor tudi pristop v Javor sloj in raziskoval-

no odkopavanje v tem sloju med kotama 180 in 150 ter kasneje, če se bo izkazalo, da je eksploatacija tega sloja rentabilna, tudi od kote 150 do 120.

Glede na že omenjeno situacijo na 5. obzoru jame Ojstro (dotoki vode, manjkajoči vzporedni cevovod za odvajanje vode, itd.) in istočasno zahtevo po takojšnjem odpiranju Terezija II. polja zaradi potrebe po eksploataciji komercialnega premoga na rudniku Trbovlje, je bilo potrebno pristopiti k odpiranju glavnega izvoznega in vzporednega oskrbovalnega vpadnika od zgoraj navzdol do kote 150.

Z deli pri poglobljanju vpadnika in paralelnega oskrbovalnega vpadnika do kote 150 za Terezija II. polje, so pričeli v aprilu 1972, pri čemer se je začetni dotok na koti 180, $1,8 \text{ m}^3/\text{min}$, postopno povečal in znaša sedaj, ko se delovišče nahaja na koti 5. obzora, ca. $6 \text{ m}^3/\text{min}$, pri čemer pa še ni vzpostavljena zveza z jamo Ojstro.

Izdelava vpadnika je bila ves čas ovirana zaradi dotokov vode, posebno na tistih mestih, kjer je voda pritekala skupno z muljem iz kavern, oziroma prelomnih con. Glede na navedeno, je bilo potrebno med koto 180 in 120, skupne dolžine 292,6 m, izvesti 149 m z betonsko oblogo debeline 25 cm, na posameznih odsekih pa tudi preko 50 cm.

V začetku izgradnje so nastopale težave zaradi pomanjkanja ustreznih črpalk, ves čas pa zaradi izpadov električnega toka.

Glede na sedanje dotoke vode v črpališče Ojstro pri izvoznem jašku, po sedanjih podatkih $1,08 \text{ m}^3/\text{min}$ in dotok vode ca. $6 \text{ m}^3/\text{min}$ na vznožju vpadnika Terezija II—Ojstro, je bilo ugotovljeno, da sedanje črpališče pri jašku Ojstro ne ustreza tako v pogledu zmogljivosti instaliranih črpalk ($9 \text{ m}^3/\text{min}$), kakor tudi v pogledu zmogljivosti akumuliranja vode v vodnih zbiralnikih (800 m^3), ker se po pravilniku

o tehničnih in varnostnih ukrepih pri podzemeljskem delu zahteva, da mora biti zmogljivost črpalk tolikšna, da se more črpati istočasno dvakrat večjo količino od normalnega dotoka, kot tudi, da morajo biti vodni zbiralniki tolikšni, da sprejmejo količino vode, ki priteče v 8 urah v primeru prekinitve črpanja zaradi okvar.

Ob upoštevanju teh dejstev, je potrebno v jami Ojstro, poleg obstoječega črpališča, izdelati še eno dodatno črpališče ustrezne kapacitete.

Pri njegovi lokaciji se je pojavilo vprašanje postavitve črpališča na 5. obzoru ali pa počakati s prebojem v jamo Ojstro, dokler ne bo vpadnik poglobljen do dna kadunje, to je na 7. obzor, glede na to, da so sedaj delovišča v jami Ojstro le še 30 m nad 5. obzorom ter znašajo rezerve po zadnjih podatkih do 5. obzora 1,270.000 t separiranega premoga oziroma 1,700.000 t premoga v ležišču.

To pa pomeni, da je potrebno ob upoštevanju eventualnih zadržkov pri odpiranju 7. obzora, čimprej nadaljevati s poglobljanjem vpadnika proti dnu kadunje, da ne bi v določenem času preostalo za odkopavanje le južno krilo sloja Javor, kjer odkopne prilike zaenkrat še niso jasne. Ker mora biti še letos vzpostavljena transportna zveza Ojstro—Terezija II, glede na načrt proizvodnje iz jame Ojstro za $\frac{3}{4}$ leta 1974 1200 ton/dan in sedanjo kapaciteto izvoznega jaška Ojstro do 1460 ton/dan pri enakomerni proizvodnji, oziroma praktično do 1000 ton brez vmesnega akumuliranja v bunkerjih, smo morali odstopiti od variante, da se novo črpališče locira na 7. obzoru po predhodni izdelavi transportnega, kakor tudi oskrbovalno-zračilnega vpadnika do 7. obzora.

Tako bo potrebno črpališče za odvajanje dodatnih količin vode, ki pritekajo na območju vpadnika nad koto 180 in 120, odvajati preko novega črpališča, ki bo locirano na vznožju

transportnega vpadnika, oziroma odvajati kombinirano tudi preko obstoječega črpališča pri jašku Ojstro na 5. obzoru tako, da moramo obe črpališči v pogledu zmogljivosti črpalk pa tudi zmogljivosti akumuliranja vode, šteti za celoto.

V projektiranem črpališču bosta predvidoma vgrajeni dve črpalki z zmogljivostjo po 6 m³ na minuto, medtem ko bosta oba vodna zbiralnika imela skupaj zmogljivost 3110 m³.

Da bi zmanjšali težave, ki nastajajo pri črpanju relativno

velikih količin vode s pomožnimi črpalkami na nivo Savskega obzora po Terezija—Ojstro vpadniku, bodo iz jame Ojstro zavrtali dodatne vrtine, da bi del vode izpod vpadnika odtekal po jami Ojstro in jo črpali na površino pri jašku Ojstro, ker sedaj črpališče ni polno izkoriščeno. Vrtine bodo opremljene z zasuni tako, da bo možno v primeru večjih dotokov vode, v sedaj odprtih odkopnih poljih dodatni dotok vode zapreti.

Metod Malovrh, dipl. inž. rud.

Proizvodnja premoga v TOZD rudnik Hrastnik v letu 1973

V letu 1973 smo proizvedli v vseh treh jamah 671.780 ton premoga, tj. za 32.600 ton več kot v letu 1972 oziroma 21.780 ton več, kot je bilo načrtovano s proizvodnim načrtom za leto 1973. V posameznih jamah je bila dosežena naslednja proizvodnja: v jami Dol 86.590 ton ali 302 ton/dan, v jami Hrastnik 311.061 ton ali 1084 ton na dan, v jami Ojstro pa 274.219 ton ali 955 ton/dan. V primerjavi z letom 1972 so bile dosežene tudi večje storitve: odkopna se je dvignila od 10,89 na 11,65 ton/šiht, jamska od 3,70 na 3,94 ton/šiht in obratna storitev od 3,29 na 3,50 ton/šiht. Proizvodnjo v ton/m² smo povečali v jami Hrastnik na 14,4 ton/m², v jami Dol na 15,6 ton na kvadratni meter, v jami Ojstro pa zmanjšali na 13,1 ton na kvadratni meter zaradi omejenega točenja premoga iz nadkopnega dela.

Problematika v posameznih jamah

Jama Dol:

Do aprila 1973, so bile vse zgornje, nad osnovnim obzorjem ležeče etaže A in B polja odkopane tako, da smo v tem

mesecu pričeli odkopavati zadnjo, odprto etažo že na nivoju osnovnega obzorja K. 620. Etaža je bila odkopana v juliju, s tem mesecem pa bi morali praviloma končati s proizvodnjo premoga v jami Dol. V letu 1968 smo namreč predvidevali, da bi premogov sloj odkopali le do K. 260, nato pa bi jamo zaprli.

Iz tega razloga pred leti nismo izdelali dokončne obzorne proge na K. 260 v obstoječih litavskih apnencih, pač pa smo na tej koti izdelali le raziskovalno-odpiralno progo v krov-nini, ki je oddaljena 20 m južno od premogovega sloja. V juliju smo torej odkopali zadnjo etažo, tj. na K. 260. Zmanjšanju proizvodnje za ca. 300 ton na dan, smo se izognili tako, da smo že v začetku leta 1973 prištopili k izvajanju vseh potrebnih pripravljalnih del v jalovini in v premogu pod K. 260 tako, da smo že od julija dalje lahko nadaljevali z neprekinjenim odkopavanjem etaž (270) 1 in 260 (2), vzporedno pa smo nadaljevali s pripravljalnimi deli do K. 210. Izdelati je bilo potrebno transportni vpadnik v krov-nini od K. 260 do K. 210, smer-

ne in prečne proge na posameznih etažah ter pomožno črpališče na K. 210. V opisanem provizoričnem odprtem predelu Srednjega sektorja, je zalog premoga pri dnevni proizvodnji 300 ton le še za dobo dveh let. Nadaljnja eksploatacija premoga v jami Dol, bo brez dokončno izdelanega obzorja na K. 84, kot podaljšek VII. obzorja jame Hrastnik, praktično onemogočena. Do začetka leta 1976 bo moral pričeti obratovati v jami Hrastnik nov transportni vpadnik Zvezno-VII. obzorje, dolžine 650 m, ki pa je žal še v izdelavi. Le z urejenim transportom po tem vpadniku, bo mogoče nadoknaditi izpad proizvodnje jame Dol. Nadaljnje provizorično odpiranje in odkopavanje etaž pod K. 210 bo otežkočeno, če že ne onemogočeno, zaradi obzorne proge na K. 260, ki leži v rušni coni in smo jo morali v dolžini 300 m že opustiti.

Jama Hrastnik:

Odkopavali smo z dvema širokima čeloma, z enim v Talnem skladu, z drugim pa v A-kopi. V Talnem skladu je čelo na V/3 etaži zaradi velike odkopne fronte (120 m) sorazmerno počasi napredovalo. Mesečni napredki so znašali le 10 m. Odkopavanje je v glavnem potekalo normalno. Večje težave so nastopile pri dveh večjih vdorih vode (brez mulja). Prvič je voda vdrla v maju z največjim dotokom 4,0 m³/min, drugič pa v oktobru z največjim dotokom 1,0 m³/min. V obeh primerih odkopavanja nismo prekinili, ker smo uspeli urediti sistem odvodnjavanja.

V drugi polovici leta smo pričeli s pripravljalnimi deli na vmesni etaži (K. 110) zahodnega krila Talnega sklada. Z njimi smo končali ob koncu leta. Zaradi razdrobljenosti premoga in velike nadkopne višine (ostanki premoga iz prejšnjih let), poteka točenje premoga iz nadkopnega dela zelo ugodno.

V A-kopi smo nadaljevali z odkopavanjem vzhodnega krila na V/12 etaži (K. 109). Zaradi izredne dolžine odkopne fronte (140 m), smo jo razdelili na dva

čela: severno in južno. Na južnem čelu, dolžine 20 m, smo v februarju pričeli poizkusno uvajati hidravlično podporje Salzgitter. Odkopavanje z vgrajevanjem tega podporja je bilo uspešno, zaradi kratke smerne dolžine pa koncem marca že končano. Na severnem čelu smo odkopavali klasično, tj. z vgrajevanjem jeklenih stojk in stropnic. Z odkopavanjem te etaže smo končali v avgustu, ko smo pričeli odkopavati zahodno krilo na spodnji V/14 etaži. Čelo, dolžine 50 m, smo podgrajevali s Salzgitter podporjem. V jami Hrastnik se odkopne etaže A-kope in Talnega sklada precej hitro približujejo VII. obzorju. Tako je čelo v A-kopile še 10 m nad obzorjem, zaradi tega je obzorna proga izpostavljena velikemu pritisku, nujna pa so stalna remontna dela.

V letu 1973 smo nadaljevali z odpiralnimi deli na VII. obzorju. Smerna proga je že izdelana do prve prečne proge, ta pa je v gradnji. Na Zveznem obzorju smo po končanem raziskovalnem vrtanju, določili mikrolokacijo za transportni vpadnik Zvezno—VII. obzorje in ga že pričeli graditi. Vsa odpiralna dela bomo morali izvajati pospešeno, ker morajo biti dela (I. faza odpiranja) v začetku leta 1976 že končana, tako

da bo transport premoga iz jame Hrastnik usmerjen po novem transportnem vpadniku.

Jama Ojstro:

Na III/8 etaži Zapadnega polja, smo nadaljevali s sanacijskim odkopavanjem, z ozkočelno odkopno metodo »dolgi stebri«. V enem letu smo odkopali 12 stebrov dolžine 30 do 45 m. Odkopavanje je potekalo brez večjih težav, dokler ni bilo vode. Odkopi so bili suhi. Na III/10 etaži Zapadnega polja smo odkopavali z dvema širokima čeloma: severno in južno. Pri odkopavanju na severnem čelu, je prišlo do enega večjega vdora mokrega materiala (ca. 150 kubičnih metrov), sicer pa je odkopavanje potekalo brez večjih težav. Isto velja tudi za južno čelo. Do večjega vdora mokrega materiala je prišlo le v aprilu (ca. 50 m³). V Lopati je potekalo odkopavanje na III/10 etaži, glede dotokov vode, normalno. Težave so nastopale zaradi pojavljanja tanjših in debejših jalovinskih vložkov. Proti koncu leta smo pristopili k pripravljalnim delom na III/12 etaži. Vse proge v premogu bomo izdelovali s strojem F6-A. Ker leži tudi ta etaža v »vodnem območju« jo bomo odkopavali po dopolnilnem rudarskem projektu. Precejšen problem v jami Hrastnik, kakor tudi v jami Ojstro pred-

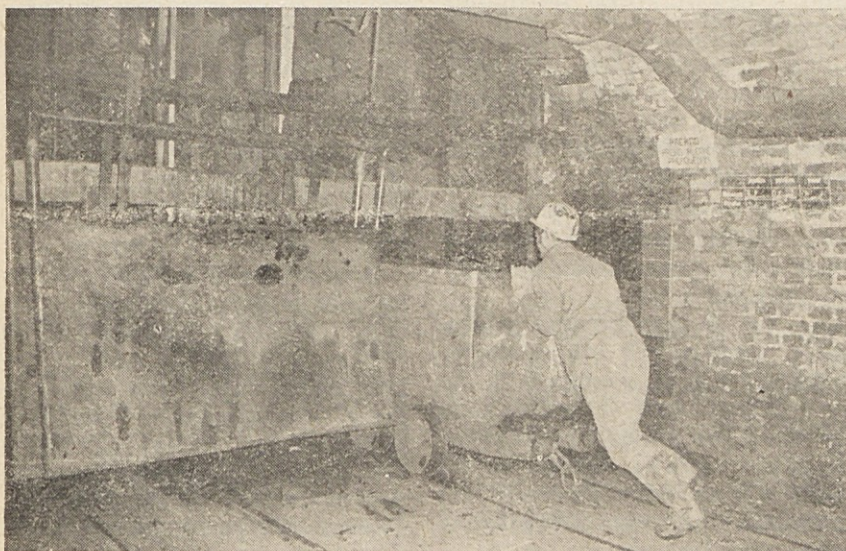
stavljajo izvozni šahti, ki tvorijo glede zmogljivosti za izvoz premoga, ozka grla. Z izdelavo transportnega vpadnika v jami Hrastnik in v jami Ojstro, bo omogočen povečan transport premoga na Zvezno obzorje, s tem pa bo na rudniku Hrastnik omogočena še večja proizvodnja premoga.

Alojz Paučnik, dipl. inž. rud.

GLEDALIŠKE PREDSTAVE ZA ČLANE TOZD RUDNIK ZAGORJE

Temeljna kulturna skupnost v Zagorju, je v sezoni 1972/73 organizirala 5 gledaliških predstav za občane v Zagorju. Pozivu organizatorja se je odzval tudi delavski svet TOZD rudnik Zagorje v decembru 1972. Naročil je 200 abonmajskih vstopnic za vsako gledališko predstavo, kar je veljalo skupno 9.000,00 din. Znesek so prispevali iz sklada skupne porabe. V okviru tega dogovora so člani kolektiva rudnika Zagorje, obiskali gledališke predstave do konca sezone 1972/73. Vsi, ki so predstave obiskovali, so bili zelo zadovoljni. Zavaljo tega je delavski svet TOZD rudnik Zagorje, dne 27. 12. 1973 vnovič sprejel sklep, da se spričo velikega zanimanja članov tega kolektiva za gledališke predstave, tudi v sezoni 1973/74 naroči po 200 abonmajskih vstopnic za vsako gledališko predstavo, namensko za člane kolektiva TOZD rudnik Zagorje. Vrednost teh vstopnic znaša 14.000,-dinarjev. Znesek je bil že nakazan iz sklada skupne porabe.

Člani kolektiva TOZD rudnik Zagorje so si ogledali na temelju tega dogovora precej gledaliških predstav, različnih slovenskih gledališč. Vse kaže, da bi bilo tudi v bodoče s tem načinom kulturnega osveščanja, nadaljevati.

»Horuk«! Na odvozišču pri jašku Hrastnik (Foto inž. T. Bregant)

Leopold Renko

Vnovič je vdrla voda v jamo Ojstro

Dne 30. januarja 1974, je severno čelo zapadnega polja na III/10 etaži, zopet nenadno zalila redkotekoča masa materiala iz starega dela.

Kot vedno tudi tokrat navajamo okoliščine, ki bi mogle kakorkoli vplivati na vzroke, povod in potek vdora vode z namenom, da se utrdijo čim jasnejši pojmi in zavest o sposobnosti učinkovitega ukrepanja, kadar s tem v zvezi govorimo o varnosti zaposlenih.

Ta vdor karakterizirajo naslednji podatki: tekoča masa je vdrla v severni-talninski predel sloja, v območju starih del zgornje III/8 etaže, katero so odkopali po metodi dolgih stebrov.

Vdor je sledil fazi pridobivanja iz starega dela, od koder so na 34 m dolgi fronti, od talnine proti jugu pridobili na nočni tretjini 60, na dopoldanski pa okoli 300 m³ premoga. Od zadnjega pridobivanja (na dopoldanski tretjini), do vdora ob 14.30, je poteklo približno 90 minut (izmena moštva). Na en kvadratni meter odkopne površine so torej pridobili 7,6 kubičnih metrov premoga.

Pred vdorom se je, kot navadno, pojavil večji pritisk v stropu, ki ga frikcijske stojke niso vzdržale. Sledilo je sunkovito popuščanje podporja in solenje iz stropa, nakar so zaposleni čelo zapustili.

Vdor vode je potekal razmeroma počasi in je trajal nekaj minut. Vdrla masa ni podirala podporja, niti nismo v njej našli težjih predmetov. Vsa oprema zaposlenih — obleka, kakor tudi orodje, je ostalo na mestu.

Analiza materiala, ki ga je voda porinila v prazen jamski prostor, je pokazala, da naplavina vsebuje 17,9 % dispergirane gline in 82,1 % premoga, s skupno 48 % pepela.

Glede na 52,5 % vode in 47,8 % suhe snovi, je bila su-

spenzija videti kot redko tekoče blato. Vzorec smo vzeli za čelno moreno, kjer je bila konsistenca-gostota najneugodnejša. V smeri proti čelu je bila naplavina gostejša in na samem čelu, le še kot gosto blato. Če ta ugotovitev ni točna in je povečana gostota na čelu le posledica kasnejšega odcejanja vode, bomo dokazali s ponovno analizo.

Voda je zaplavila 40 m zračne in 30 m glavne izvozne proge ter celoten steber in del severnega krila čela, s celokupno prostornino 480 m³.

Zaposleni so se umaknili pravočasno in s posebno alarmno napravo obvestili tudi ostale na tej in gornji III/8 odkopni etaži. Poudariti moramo, da nihče od umikajočih ni sprožil alarmne naprave pri ustju čela, temveč v prečnici proti nadkopu.

Po desetdnevnem mirovanju, smo očistili čelo in ugotovili, da je voda vdrla iz starega dela skozi precej ozko odprtino in da je razen ene križne opore, ki jo je voda podrla, vse ostalo podporje ostalo nepremaknjeno. Ročne ure, ki so bile v bluzah rudarjev je bilo potrebno le naviti. Po čiščenju, smo s čelom lahko normalno napredovali.

Pod presenetljivo enakimi okoliščinami, je bilo zaplavljenost isto čelo, dne 31. 5. 1973, le s to razliko, da je bil vdor nekoliko bližje talnini.

S primerjanjem podatkov vseh doslej poznanih vdorov vode v tej jami, lahko zanesljivo trdimo:

— da je intenzivnost vdora vode sorazmerna intenzivnosti pridobivanja iz starega dela, in

— da od ljudi, ki bežijo (»in genere«), ne smemo pričakovati nekih opravil, četudi so ta vezana le za najkrajši čas in namenjena najpomembnejšemu cilju — reševanju.

Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Od časa do časa se tudi navadna pitna voda prileže ne le za umivanje, pač pa tudi za pitje. Posnetek kaže »točilnico« blizu »Mercatorja« v jami Hrastnik (Foto Jože Kirič)

NOVA RUBRIKA — »VI VPRAŠAJTE, MI ODGOVARJAMO«

Uredniški odbor našega glasila se je odločil, da uvede v glasilu Srečno, novo rubriko »Vi vprašajte — mi odgovarjamo«. V rubriki bi na stavljena vprašanja dajali pojasnila tako skupne strokovne službe pa tudi predstavniki iz posameznih temeljnih organizacij združenega dela, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in predstavniki samoupravnih organov.

Želimo, da nam bralci — člani naše delovne skupnosti, stavljajo čimveč najrazličnejših vprašanj, na katera, upamo, bomo lahko dajali ustrezna pojasnila in odgovore. Vprašanja pošiljajte na naslov: Uredništvo glasila »Srečno«, Zasavski premogovniki, 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12, mi pa bomo nanje odgovorili že v naslednji številki glasila.

Družbenoekonomska politika in razvoj SR Slovenije

Republiški zbor in enotni zbor delovne skupnosti SRS, sta 26. decembra 1973, sprejela resolucijo o družbeno-ekonomski politiki cen in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1974.

Družbeno-ekonomska politika in okviri razvoja politike v letošnjem letu, povezujejo naloge izvajanja srednjeročnega načrta s tekočimi gospodarskimi gibanji in socialno politiko.

Izvajanje srednjeročnega družbenega načrta razvoja naše republike v letih 1971—1975, je bilo v prvih treh letih pod vplivom mnogih zapletenih in dinamičnih procesov ter značilnosti, ki jih postavljajo že dosežena stopnja razvitosti, vse večja soodvisnost vseh področij družbenega razvoja ter povečano sodelovanje in pogoji v mednarodni delitvi dela.

V letih 1972 in 1973 je po štiriletnem obdobju razmeroma visoke gospodarske rasti, prišlo do zmanjševanja stopnje rasti. To zmanjševanje pa je bilo v merilu Jugoslavije še občutnejše. V obdobju 1961-1965 je znašala gospodarska rast okoli 8.2 procenta letno, v obdobju 1966—1970 okoli 7.3 %, v letu 1971 8.4 %, v letu 1972 pa komaj 6.1 %. Po predvidevanjih pa bo v letu 1973 znašala gospodarska rast le še 5.7 %, v Jugoslaviji pa le okoli 4.9 %. V obdobju 1971—1973 se je rast produktivnosti dela zmanjšala za polovico v primerjavi z obdobjem 1966—1970 in je znašala le okoli 3 %, v letu 1973 pa celo samo okoli 2 %.

V politiki stabilizacije je bil v letu 1973 dosežen bistven napredek v pogledu zmanjšanja nelikvidnosti in izboljšanja razmerij v plačilni bilanci ter večja usklajenost globalne ponudbe in povpraševanja.

Dinamika rasti realnih osebnih dohodkov v zadnjih letih občutno zaostaja za predvide-

vanji. V letu 1973 se z zmanjšanjem realnih osebnih dohodkov na zaposlenega za okoli 3 procennte še povečuje nesorazmerje med gibanjem realnih osebnih dohodkov in produktivnostjo dela. Le nekatere panoge, med njimi tudi rudarstvo, so dosegle in celo presegle v letu 1973 svoje realne osebne dohodke.

V letu 1974 je predvideno realno povečanje družbenega proizvoda za 6.5 do 7.5 %, od tega na področju v industriji za okoli 8 %. Porast omogočajo nove zmogljivosti in povečano povpraševanje na trgu. V naši republiki naj bi napram letu 1973 povečali realen obseg gospodarskih investicij v osnovna sredstva za 9 %, obseg osebne porabe pa predvidoma za 5 procentov.

Na področju energetike bomo v letošnjem letu nadaljevali z gradnjo elektroenergetskih objektov po sprejetem programu. V pripravi je medrepubliški dogovor o dolgoročnem razvoju elektrogospodarstva v Jugoslaviji. Za letošnje leto je predvidena poraba okrog 6000 GWh električne energije. Večino bomo proizvedli sami, delno pa bodo potrebne količine uvožene iz BiH. Predvideno je, da bi domači proizvajalci električne energije povečali proizvodnjo za 12 %.

Posebej pa govori ta resolucija o tem, da je treba v zvezi s splošno energetsko situacijo pospešiti modernizacijo premogovnikov, manjkajoče količine premoga pa s pogodбами pravočasno zagotoviti iz drugih virov izven Slovenije. Proučiti bo treba možnost, da obveznosti glede izvoza lignita preneseemo v leto 1976, ko bo zaradi modernizacije možna večja proizvodnja. Ponovno bo treba analizirati zaloge energije v republiki.

Resolucija pa govori nadalje še o drugih nalogah na področju gospodarstva, na področju razvoja družbenih dejavnosti in skrbi za človeka in nalogah na področju stabilizacije.

IZ SEJE SVETA ZA ENERGETIKO

Dne 18. januarja 1974, je bila seja sveta za energetiko pri gospodarski zbornici Slovenije v Ljubljani. Na tej seji so razpravljali o določitvi lokacije za plinsko elektrarno v Trbovljah, govorili so o zahtevku za odobritev sredstev za financiranje TEŠ IV, ocenili so raziskovalne programe energetike in geologije pri raziskovalni skupnosti Slovenije, imenovali predstavnike energetskih podjetij v svet za energetiko zvezne gospodarske zbornice, obravnavali problematiko oskrbe rudnikov z jamskim lesom in druge nujne zadeve.

Svet je soglašal s sklepom delavskega sveta združenega podjetja Elektrogospodarstva Slovenije, da zgradi termoelektrarno Trbovlje, kombinirano plinsko parno elektrarno. Nadalje je dal soglasje k zahtevku za odobritev sredstev za pričetek del na termoelektrarni Šoštanj IV, medtem ko je vprašanje dodatnih investicij za toplifikacijo in družbeni standard treba čimprej razčistiti ter fiksirati ceno in izvor sredstev, ki bodo zanj potrebna. Strinjal se je s predloženim programom raziskovalnih programov s področja energetike in s tem v zvezi sprejel nekaj dodatnih sklepov. V svet za energetiko zvezne gospodarske zbornice so za področje elektrogospodarstva imenovali dipl. inž. Janeza Sternišo, za področje premogovništva dipl. inž. Ludvika Malija, za področje nafte in plina Jožeta Rožmana, v svet za barvno metalurgijo iste zbornice pa dipl. inž. Avgusta Čebulja. V zvezi s problematičnostjo oskrbe rudnikov z jamskim lesom, ki je od

decembra 1973 dalje v nekaterih premogovnikih zavzela kritičen obseg, je svet sklenil predlagati gospodarski zbornici, da organizira sestanek predstavnikov rudnikov in gozdnih gospodarstev ter predstavnikov republiških sekretariatov za kmetijstvo in gozdarstvo ter za gospodarstvo. Na tem sestanku bo treba razrešiti vprašanje nadaljnje oskrbe premogovnikov z jamskim lesom.

ZASTOJ

V TE TRBOVLJE

V začetku t.l. je turbina v TET II obratovala z visoko stopnjo tresljajev. Zavaljo tega so poklicali na pomoč strokovnjake iz Poljske ter iz karlovske Jugoturbine pa tudi druge strokovnjake iz Ljubljane in Zagreba. Po izvedenih poizkusih so ugotovili, da tresljajev ni mogoče odpraviti brez daljšega remonta. Zato TET II stoji od 22. januarja dalje. Popravila bodo trajala predvidoma tri mesece. Zavaljo tega so nastale tudi spremembe v dobavah pogodbenih količin premoga termoelektrarni Trbovlje, s strani ZPT.

MARJAN OROŽEN

PRI ZPT

Dne 20. februarja 1974, je obiskal republiški sekretar za noranje zadeve Marjan Orožen, komuniste Zasavskih premogovnikov. Tega dne je v popoldanskih urah v sejni sobi skupnih služb, govoril o problematiki, ki je povezana s predkon-gresno dejavnostjo.

PROIZVODNJA PREMOGA v Jugoslaviji v letu 1973

Jugoslovanski premogovniki, so v letu 1973 proizvedli naslednje količine premoga: (ton)

Celokupna proizvodnja premoga	32,445.144
— od tega: črni premog	576.379
rjavi premog	9,155.386
lignit	22,713.379

Rudniki črnega premoga so proizvedli:

— Raša	384.640
— Ibarski rudniki	145.769
— Vrška Čuka	45.970

Rudniki rjavega premoga so proizvedli:

— Srednjobosanski rudniki	2,942.919
Kakanj	1,409.791
Zenica	675.674
Breza	631.652
Mostar	131.639
Abid Lolić-Bila	94.163
— Titovi rudniki Banovići	2,411.398
— Zasavski premogovniki Trbovlje	1,724.000
— Združeni rudnik rjavega premoga Srbije	1,083.651
Resavsko-moravski bazen	491.400
Aleksinac	239.476
Bogovina	218.550
Soko	134.225
— Ugljevik	221.552
— Miljevina	161.686
— Senovo	130.200
— Kanižarica	127.200
— Ivangrad	109.961
— Kočevje	67.383
— Laško	74.600
— Kamengrad	80.010
— Tušnica	57.910
— Teslić (zaprt)	17.186
— Mesići	13.440
Medjimurski premogovniki (zaprt)	—
— Jasenovac	4.652
— Pregrada	—

Rudniki lignita so proizvedli:

— Kolubarski bazen	6,782.887
površinski odkopi	6,518.825
jama Junkovac	264.062
sušeni lignit	466.473
— Titovi rudniki Kreka	5,459.345
— Kosovo - surov	4,529.119
- sušen	193.225

Dopisujte v »Srečno«

— Velenje	3,864.000
— Kostolac	1,238.795
— Pljevlja	380.699
— Ivanec	130.251
— Lubnica	27.890
— Stanari	85.083
— Despotovac	55.325
— Gračanica	58.661
— Štavalj	43.493
— Vrbica-Gacko	30.505
— Bajovac (Kraljevo)	16.500
— Muhadžer Babuš	8.700
— Sinj	6.700

Gornje podatke je zbral Rudarski institut Beograd, na podlagi uradne statistike, deloma pa tudi po podaktih, ki jih je dala anketa posameznih premogovnikov.

Zakaj delegatstvo?

Položaj človeka v razredni družbi, izkoriščanje človeka po človeku, njegova neenakost, zaslužnjevanje in zatiranje so vedno znova spodbujali napredne mislece pri nas in drugod, da so v svojih razmišljanjih iskali in tudi pokazali pota in načine, kako vrniti človeku njegovo pravo bistvo, kako doseči njegovo osvoboditev izpod vseh vrst podrejanja in zatiranja ter doseči, da bo svoboden v svobodni družbi enakopravnih ljudi demokratično urejal svoje lastno življenje in življenje celotne družbene skupnosti.

Našo pot, naš odgovor na ta zgodovinska vprašanja predstavlja sistem samoupravljanja. Od prvih korakov na socialistični, samoupravni poti pa do današnjega razvoja družbenih odnosov v naši družbi smo si vedno prizadevali najti rešitve, ki naj vse bolj in bolj omogočajo delovnim ljudem v združenem delu, da enakopravno in neposredno odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela in da samoupravno urejajo skupne družbene zadeve. Temelj takšnih odnosov v naši družbi je družbenoekonomski položaj delovnega človeka, ki mu zagotavlja, da s tem, ko dela s sredstvi v družbeni lastni, in s tem, ko neposredno in

enakopravno z drugimi ljudmi v združenem delu odloča o vseh zadevah družbene reprodukcije v razmerah in odnosih medsebojne odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti, uresničuje svoj materialni in moralni interes in pravico, da uživa uspehe svojega dosedanjega in minulega dela in pridobitve splošnega materialnega in družbenega napredka, da na tej podlagi čim popolneje zadovoljuje svoje osebne in družbene potrebe ter razvija svoje delovne in druge ustvarjalne sposobnosti (II. Temeljno načelo, 2. odst., osnutek ustave SFRJ).

Odločilen korak v razvoju samoupravnega sistema predstavljajo ustavna dopolnila iz leta 1971. Lahko rečemo, da je s temi ustavnimi dopolnili samoupravljanje kot temeljni družbenoekonomski odnos dobilo svojo polno vsebino. Toda že ob samem sprejemanju samoupravnih sprememb v prvi fazi, zlasti pa ob prizadevanjih za njihovo uresničevanje, je postalo očitno, da je potrebno ustavna določila iz leta 1971 dopolniti in dograditi tako, da se odnosi iz temeljnih družbenoekonomskih skupnosti dosledno prenesejo iz temeljnih družbenoekonomskih skupnosti na celoten družbenopolitični si-

stem. Tako naj iz osnovnih skupnosti: temeljnih organizacij združenega dela, krajev. skupnosti, pa tudi na posebni način iz temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti zraste celotna zgradba socialistične samoupravne Jugoslavije. Spremembe v družbenoekonomskih odnosih v družbi imajo namreč logično posledico v spremembah v političnem sistemu družbe, ki mora biti instrument delovnega človeka, da bo le-ta lahko uresničeval svoj družbenoekonomski položaj. Odnosi iz družbenoekonomske baze se prenašajo na celoten politični sistem, kajti samoupravljanje je možno le kot kompleksen družbeni odnos. Da bi bile organizacije združenega dela resnično samoupravne narave, morajo namreč biti povezane in vključene v širše celote ter v celotni sestav družbe tako, da bodo še nadalje samostojno odločale o vseh bistvenih vprašanjih, ki zadevajo uresničevanje njihove temeljne funkcije. Na drugi strani pa samoupravni položaj delovnega človeka zahteva, da le-ta ne samo vpliva na določanje ravni temeljne skupnosti (TOZD, KS itd.), temveč da ima tudi odločilno besedo na vseh ravneh družbenega odločanja, tako tudi tam, kjer se odloča o razširjeni reprodukciji.

Seveda se pa takoj postavlja: kako zagotoviti tak odločilni vpliv delavca na delovnih ljudeh; kakšne so oblike vplivanja in organiziranja našega političnega sistema, ki bodo zagotavljale resnične samoupravne odnose? Odgovore na ta vprašanja delno že dajejo ustavna dopolnila iz leta 1971, naloga druge faze ustavnih sprememb in osnutka nove ustave, ki je že pred nami, pa je, da doreče in dogradi te odgovore in rešitve. Tako je v novem osnutku ustave poleg ureditve samoupravnih odnosov v družbenoekonomskem sistemu SFR Jugoslavije, ki se neposredno naslanja na ustavne amandmaje iz leta 1971, bistven tisti del, ki govori o političnem sistemu,

o skupščinskem sistemu, skratka o tem, kako vplivajo delovni ljudje na vseh ravneh družbenega odločanja. Odgovor na to vprašanje je naša ustavna ureditev našla v delegatskem sistemu.

Mi smo že leta 1963 zapisali v ustavo, da delovni ljudje odločajo neposredno in prek svojih delegatov. Na ta način je bilo delegatstvo vključeno že v to ustavo. Vendar pa je potrebno ugotoviti, da taka načelna opredelitev ni bila dosledno izpeljana, in da tudi nismo konkretno vzpostavili delegatskih odnosov in delegatskega sistema. Zato delegatski odnosi v naših skupščinah po letu 1963 niso v celoti zaživeli. V drugi ustavni fazi se sestavljalcem osnutka nove ustave postavlja naloga, da v organizaciji skupščinskega sistema dosledno izpeljejo delegatski sistem. Po osnutku nove ustave naj bi postali delegatski odnosi prevladujoči v sistemu družbenega odločanja. Delegacije na temeljni ravni bi predstavljale gradbene enote za celotno zgradbo družbenega odločanja v naši družbi, in to na vseh področjih,

predvsem pa v skupščinskem sistemu. Delegatski princip je namreč univerzalno načelo našega družbenopolitičnega sistema. Tako bodo po delegatskih načelih sestavljeni delavski sveti, skupščine samoupravne interesne skupnosti, skupščine in vsa druga telesa in organizacije, v katerih se sprejemajo odločitve, za katere imajo interes delovni ljudje. Tako bo izpeljan celoten družbenopolitični sistem, ki bo slonel na samoupravnih odnosih in ki bo vsem delovnim ljudem dajal resnične možnosti za odločilno sodelovanje pri sprejemanju odločitev.

Na ta način bomo dosegli tudi bistveno spremembo našega skupščinskega sistema. Skupščine bodo postale neke vrste podaljšek samoupravljanja iz temeljnih samoupravnih skupnosti.

V takšni družbi, integrirani na osnovi samoupravnih odnosov, bi prvič v zgodovini človeštva lahko ugotovili, da so resnično dane možnosti za osvoboditev človeka, da mu je resnično dano, da sam odloča o svoji usodi.

Delo organov upravljanja v TOZD rudnik Zagorje

V TOZD rudnik Zagorje so delovali v mandatni dobi 1972/73 organi upravljanja na raznih nivojih. Njihovo delo je bilo zelo obsežno in mnogostransko.

Delavski svet TOZD rudnik Zagorje je šel 29 članov. V svojem sestavu je imel tudi 5 komisij, tj. komisijo za poslovne zadeve, komisijo za urejanje delovnih razmerij, komisijo za varstvo pri delu, komisijo za varstvo delovnih odnosov in komisijo za stanovanjska vprašanja. Na svojih sejah je delavski svet razpravljal o številnih problemih in obveznostih pa tudi o nalogah akcijskega načrta. Vseh nalog ni uspel rešiti po-

voljno, predvsem na račun objektivnih zadržkov, ki so več ali manj znani za TOZD rudnik Zagorje. Domala na vseh zasedanjih je razpravljal o problematiki proizvodnje premoga, predvsem pa še o stroških v obeh obračunskih enotah v Kisovcu in Kotredežu, pa tudi o stroških ostalih obračunskih enot. V teh razpravah je izoblikoval tudi realne sklepe za sanacijo položaja. Delavski svet je poleg tega razpravljal o proizvodnih in finančnih načrtih in problemih ter koriščenju sredstev iz amortizacije, o dvotretjinskem obratovanju v Kotredežu, ustavnih dopolnilih, iz-

gradnji tovarne plinobetona Siporex in obrata viličarjev tovarne Litostroj, o ukinitvi obrata Kisovec, nadaljnjem investiranju in razvoju obrata Kotredež, referendumu za dodatni prispevek za šolstvo in zdravstveno varstvo delavcev in kmetov, stanovanjski izgradnji v Zagorju, o kršitvi delovne dolžnosti, razdeljevanju sredstev sklada skupne porabe, varstvu pri delu, o osnutkih splošnih aktov, o delu komisij pri delavskem svetu, osnutku samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v ZPT, osnutku samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih v združenem delu, potrjeval je cene storitvam stranskih dejavnosti, reševal pritožbe članov delovne skupnosti in razne prošnje in predloge, imenoval člane kolektiva v razne druge družbene organe na področju občine in v interesne skupnosti, itd.

Tudi komisije delavskega sveta so bile zelo uspešne pri svojem delu in so opravičile svoj obstoj.

V okviru TOZD rudnika Zagorje je delovalo 17 delovnih skupin, na katerih so razpravljali predvsem o proizvodnji in dohodku ter osebnih dohodkih, akcijskem programu, osnutkih splošnih aktov, samoupravnih sporazumih, itd. Poleg 38 sestankov delovnih skupin je bilo še 54 zborov delovnih ljudi ter 22 medizmenskih sestankov. Vsem tem sejam, zasedanjem in sestankom so prisostvovali tudi predstavniki strokovnih služb in predstavniki družbenopolitičnih organizacij TOZD rudnik Zagorje.

Leopold Renko

PREMOG V OKVIRU EGS

V državah evropske gospodarske skupnosti so proizvedli v letu 1973, 272,1 milijonov ton premoga, kar je za skoraj milijon ton več kot leto poprej.

Delavski svet ZPT se je sestal

Dne 16. februarja 1974, se je prvič sestal v mandatni dobi 1974/76, delavski svet ZPT. Zasedanje je potekalo v sejni sobi skupnih strokovnih služb ZPT v Trbovljah, udeležili pa so se ga: 4 delegati TOZD rudnik Hrastnik, 5 delegatov TOZD rudnik Trbovlje, 5 delegatov TOZD rudnik Zagorje, 5 delegatov TOZD separacija, 4 delegati TOZD RGD, 5 delegatov TOZD ESD, 4 delegati TOZD GRAMAT, 5 delegatov TOZD avtopark, 5 delegatov TOZD RŠC in 5 delegatov skupnih strokovnih služb. Zasedanja se je torej udeležilo 47 delegatov. Po določitvi samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v ZPT, je bilo zasedanje sklepčno.

Zasedanje je pričel predsednik konference sindikata delavcev energetike in rudarstva ZPT tovariš Ivan Vovk. Na njegov predlog oziroma predlog družbenopolitičnih organizacij, je bil za predsednika delavskega sveta ZPT izvoljen Franc Romih, gospodar čela v jami TOZD rudnik Hrastnik, za njegovega namestnika pa Viktor Ceferin, poslovodja investicij v jami TOZD rudnik Trbovlje. Novoizvoljeni predsednik delavskega sveta ZPT Franc Romih se je vsem zahvalil za zaupanje in izrazil svojo pripravljenost, da bo z vsem svojim znanjem, prizadevanjem in močmi, opravljal to funkcijo kar najbolj uspešno.

V nadaljevanju je delavski svet potrdil predlog o ugotovljenih inventurnih razlikah, nato pa je sprejel na znanje poročilo glede sestave zaključnega računa za leto 1973, imenoval Vilija Kovača, vodjo analitskega oddelka, v programski svet Radia Trbovlje, odobril sredstva za udeležbo mladih športnikov na tekmovanju mladih rudarjev v Labinu, dne 3. marca 1974; odobril je sredstva za nadelavo kanalizacije na Rabu, pooblastil generalne-

ga direktorja v zvezi s stroški za reklamo in propagando, na znanje je sprejel informacijo o pripravah na dokončno sprejetje in potrditev novega samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov v TOZD in skupnih strokovnih službah, nazadnje pa je sklenil, da naj bi bila zasedanja delavskega sveta v glavnem v popoldanskem času.

SESTANEK KOORDINACIJSKEGA SVETA

Dne 14. januarja 1974, je bil v sejni sobi skupnih strokovnih služb ZPT v Trbovljah, sestanek koordinacijskega sveta temeljnih organizacij združenega dela in skupnih strokovnih služb ZPT, ki imajo svoj sedež v Trbovljah. Na sestanku so bili vsi direktorji oziroma vodje TOZD, predsedniki zborov delavcev in delegati nekaterih interesnih skupnosti. Sestanek je vodil predsednik koordinacijskega sveta Franc Šipek. Na sestanku so obravnavali problematiko v zvezi z družbenim dogovorom o splošni in skupni porabi v letu 1974, in sicer o občinskem proračunskem prispevku, prispevku za temeljno izobraževalno skupnost (TIS), o prispevku za temeljno skupnost otroškega varstva, prispevku za temeljno telesnokulturno skupnost (TTKS), prispevku za temeljno kulturno skupnost (TKS) in o prispevku za skupnost zaposlovanja.

Navzoči so bili seznanjeni s predlogi finančnih načrtov vseh samoupravnih interesnih skupnosti na območju Trbovelj, za leto 1974. V letu 1973 so vsi prispevki znašali skupno 5,45 % od bruto osebnih dohodkov. Vse te interesne skupnosti pa so predlagale za letošnje leto prispevke v višini 6,19 % od bruto osebnih dohodkov. Navzoči so bili mnienja, da morajo interesne skupnosti predlagane potrebe za leto 1974 nekoliko znižati, sicer

delovne organizacije takšnih prispevkov ne bodo zmogle. Koordinacijski svet je zastopal stališče, da naj se znižajo datjave za splošno in skupno porabo v taki višini, kot jih predlaga resolucija skupščine SRS s tem, da se ti prispevki povečajo predvidoma za 0,5 %. Interesne skupnosti naj ponovno preučijo svoje zahteve in jih po možnosti znižajo. Nadalje je svet sprejel tudi stališče do podpisa pogodb z občinami Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, za leto 1973 o plačilu 1,5 % prispevka od narodnega dohodka za družbene investicije s tem, da se celotna vsota prispevka prikaže v zaključnem računu ZPT za leto 1973, kot neporavnana obveznost.

V nekaj vrstah

RŠC LAHKO NADALJUJE Z DELOM

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo, je z aktom 022-21/73, z dne 4. 2. 1974 izdal odločbo o ugotovitvi pogojev za začetek dela in za delo rudarske šole v rudarskem šolskem centru Zagorje. S to odločbo je bilo ugotovljeno, da RŠC pri ZPT izpolnjuje pogoje za začetek dela in za delo, ker je rudarska šola organizirana v skladu z določili zakona o poklicnem izobraževanju in o urejanju učnih razmerij.

ZRGMIT V PODSUSEDU

Osemnajst članov naše delovne skupnosti iz posameznih TOZD, ki so člani strokovne podružnice ZRGMIT pri ZPT, si je 12. februarja 1974 ogledalo gradbišče TOZD rudarska gradbena dejavnost v Podsusedu. Skupina naših sodelavcev, ki dela na tem gradbišču, je namreč 7. februarja 1974 prebila 1740 m dolg transportni rov, od kamnoloma Bizek do cementarne Sloboda Podsused. To tem rovu bo namreč cementarna transportirala apnenec.

USTANOVLJENA JE KONFERENCA SINDIKATA ENERGETIKE IN RUDARSTVA

Dne 25. januarja 1974, je bila kot prva ustanovljena, občinska konferenca sindikata delavcev energetike in rudarstva v Trbovljah. Ta konferenca je ena izmed štirih konferenc, ki bodo delovale v okviru občinskega sindikalnega sveta Trbovlje.

Novoustanovljena konferenca sindikata delavcev energetike in rudarstva, združuje osnovne organizacije sindikata Termoelektrarne Trbovlje, Elektro Ljubljana - poslovna enota Trbovlje, ter Zasavske premogovnike Trbovlje. Predstavniki teh bodo sklenili sporazum o ustanovitvi občinske konference sindikata delavcev energetike in rudarstva. Za predsednika je bil izvoljen Rado Kantužar iz TOZD separacija ZPT.

GASILCI SO SE POBRATILI

Dne 16. februarja 1974, je potekal v sejni sobi skupnih strokovnih služb ZPT v Trbovljah, občni zbor industrijske gasilske čete ZPT, za področje TOZD v Trbovljah. Poleg običajnih poročil, so imeli na dnevnem redu zelo pomembno točko, in sicer podpis listine o pobratimstvu med gasilci TOZD Tovarne lahkih kovin Metalna Krmelj in rudniškimi gasilci v Trbovljah. S to listino so se gasilci obvezali, da bodo še tesneje sodelovali s svojim delom tako na tehničnem, kakor tudi na gospodarskem, organizacijskem in političnem področju. Gasilci iz Krmelja so namreč nasledniki rudniških gasilcev bivšega, opuščenega rudnika Krmelj.

PRIZNANJA OF

Občinska konferenca SZDL Trbovlje, je pred nedavnim povabila vse krajevne organizacije SZDL, delovne organizacije, občinsko skupščino, družbenopolitične organizacije ter šport-

na, kulturna in druga društva ter posamezne občane, da vložijo predloge za podelitev občinskih priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda v letu 1974. Posebna žirija za podeljevanje teh občinskih priznanj namreč podeljuje vsako leto 27. aprila na slavnostni seji občinske konference SZDL, priznanja posameznikom ali skupinam, ki imajo zasluge za uspehe na raznih področjih javnega delovanja. Rok za predložitev predlogov je 15. marec 1974.

OSEBNI DOHODKI V LETU 1973

Osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu, so v letu 1973 naraščali hitreje kot v negospodarstvu. V gospodarstvu so se osebni dohodki povečali povprečno za 16 %, v negospodarskih dejavnostih pa za 10 %. Najmanjše povprečne osebne dohodke so imeli v gozdarstvu (1.769,00 din) in kmetijstvu (1.771,00 din) na zaposlenega. V Sloveniji je znašal povprečni mesečni osebni dohodek 2.212,00 din, na Hrvaškem 2.065,00 din, v BiH 1.833,00 din, v Srbiji 1.803,00 din, v Črni gori 1.663,00 din in v Makedoniji 1.623,00 din na zaposlenega.

RUDARSKE ŠPORTNE IGRE

Zveza mladine pri Istrskih premogovnikih Raša-Labin, organizira 3. marca t.l. četrte rudarske športne tekme. O tem so se domenili na lanskoletnih, tj. tretjih športnih tekmah v Trbovljah.

Letošnje tekmovanje bo potekalo v počastitev dneva rudarjev Hrvatske. Na tekmovanje so povabili tudi mladinske ekipe rudnikov Idrija, Velenje, Zasavskih premogovnikov Trbovlje, Mežice ter Dobrnje iz Bosne. Nastopali pa bodo seveda tudi domačini - organizatorji. Ekipe bodo tekmoval v šestih disciplinah, in sicer v nogometu, kegljanju, streljanju, šahu, namiznem tenisu in v vlečenju vrvi. V prvih petih disciplinah bodo lahko tekmovali mladinci do

30 leta starosti, v zadnji disciplini pa je starost tekmovalcev neomejena.

Tekmovalno ekipo iz ZPT bo organizirala mladinska konferenca, ki deluje v okviru ZPT.

KONGRESI ZVEZE KOMUNISTOV

Centralni komite ZKS je sklenil, da bo VII. kongres ZKS 3. aprila 1974 v Ljubljani. Na njem bodo izvolili kongresne organe, poročali o delu ZKS med VI. in VII. kongresom, podan bo referat o nalogah komunistov v razvoju samoupravnih socialističnih odnosov, nato pa bodo potekale razprave po posameznih poročilih in referatu, nazadnje pa bodo izvolili nove organe ZKS in v ZKJ.

V dneh od 27. do 30. maja 1974 pa bo v Beogradu potekal X. kongres ZKJ. Glavno poročilo bo imel na tem kongresu Josip Broz-Tito.

Rudarstvo doma in po svetu

PROIZVODNJA PREMOGA V BELGIJI

V letu 1973 so belgijski rudarji nakopali skupno 8,832.000 ton premoga, kar je za 15,8 % manj kot v letu 1972. Osnovni razlogi za nadaljnje upadanje obsega proizvodnje premoga v tej državi, so stavke zaradi nezadovoljivih pogojev dela v jamah in zaradi zapiranja določenega števila premogovnikov.

VEČ PREMOGA V SSSR

Iz novega površinskega kopa v Kuzbanskem bazenu v zahodni Sibiriji, ki ga bodo odprli koncem leta, bo znašala eksploatacija premoga letno okrog 3,400.000 ton. V ta namen bodo za zgraditev tega površinskega kopa vgradili mnogo gradbenega materiala.

ENERGETSKA POLITIKA MADŽARSKE

Naša sosedna Madžarska bo v bodoče precej odvisna od drugih socialističnih držav v pogledu oskrbe z energijo. Tako pravi njihova agencija MTI. Po njihovem poročilu bodo potrebe v tej državi po energiji v desetletju 1970—1980 rastle po letni stopnji 4 %, tako da bi v letu 1980 bistveno prekoračili porabo iz leta 1970. V letu 1970 so pokrivali z uvozom 37 % energetskih potreb, v letu 1972 pa že 40 %. V letu 1980 pa bo ta procent narastel na 57.

PROIZVODNJA PREMOGA V JUGOSLAVIJI V LETU 1973

Premogovniki v Jugoslaviji so lani zabeležili rekord. Skupno so proizvedli 32,450.000 ton premoga vseh vrst. To je skoraj pol milijona ton nad pričakovanjem. Napram letu 1972 je znašala skupna proizvodnja jugoslovanskih premogovnikov 1,504.000 ton več oziroma 4,9 %. Če pa ta porast proizvodnje preračunamo v kalorije, pa znaša porast proizvodnje le 3,8 %. To dokazuje, da se je proizvodnja dvignila le v rudnikih lignita, manj pa v rudnikih črnega in rjavega premoga. Proizvodnjo so precej zvišali kombinat Kolubara, kombinat Kostolac,

Titovi premogovniki Kreka-Banoviči ter rudnik lignita Veleenje. Seveda pa so tudi ostali premogovniki zvišali proizvodnjo. Zaloge premoga na rudniških deponijah so več ali manj simbolične. Skupne zaloge so znašale koncem preteklega leta 582.000 ton premoga vseh vrst. V prvih mesecih letošnjega leta pa so se te zaloge po vsej verjetnosti še zmanjšale. Pričakujejo, da bi v letu 1974 jugoslovanski premogovniki lahko proizvedli 35 milijonov ton premoga, to pa je tudi skrajna zmožljivost premogovnikov, brez nadaljnjih investicijskih vlaganj.

BREZDIMNI BRIKETI

V rudarskem raziskovalnem centru v Katowicach (Poljska), so izdelali tehnologijo za proizvodnjo briketov iz običajnega premogovega prahu. Briketi zgorevajo brez običajnih znakov dima, ker je v procesu proizvodnje podvržen dopolnilni termični obdelavi-karbonizaciji takoj po oksidaciji v tunelski peči.

SVETOVNA PORABA PREMOGA

Proizvodnja premoga za energetske potrebe se je od leta 1929 do leta 1971, povečala za

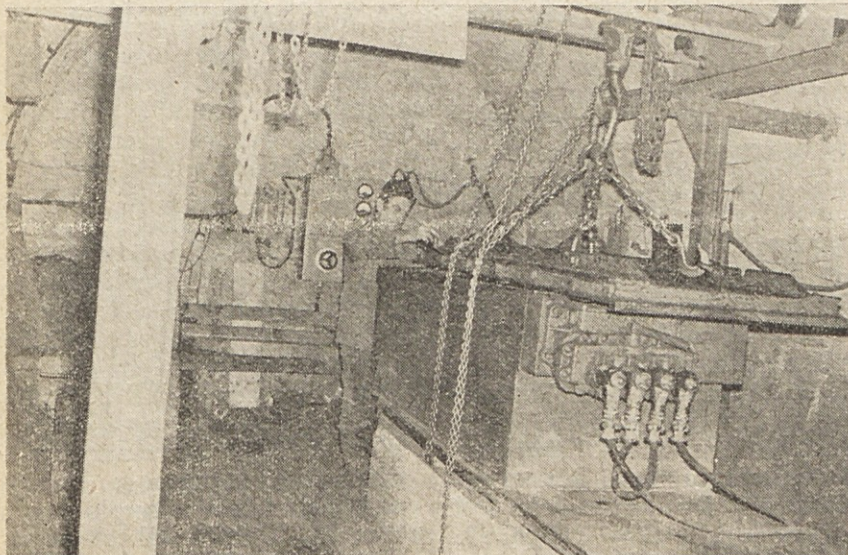
70, proizvodnja nafte pa za 1000 %. Preračunano v premog, je ves svet v letu 1929 porabil 1.778 milijonov ton, v letu 1971 pa 7.259 milijonov ton premoga. V letu 1929 je ves svet porabil 1.412 milijonov ton premoga, 276 milijonov ton nafte, 76 milijonov ton zemeljskega plina in 14 milijonov ton hidroenergije, vse preračunano na premog. V letu 1971 pa je bilo porabljenih 2.315 milijonov ton premoga, 3.169 milijonov ton nafte, 1.529 milijonov ton zemeljskega plina in 167 milijonov ton hidroenergije.

EKSPANZIJA POLJSKEGA PREMOGA

V času energetske krize, ki vlada domala po vsem svetu, nastala pa je zaradi posledic oktobrske vojne leta 1973 na Bližnjem vzhodu, je proizvodnja premoga v Poljski dosegla rekordno višino. Po prvih podatkih je Poljska dosegla v letu 1973 blizu 200 milijonov ton črnega in rjavega premoga. To proizvodnjo je doseglo okrog 600.000 poljskih rudarjev. Tudi v tej državi so dolgo vodili debato o tem, ali bi se preusmerili na proizvodnjo premoga, ali na nafto, plin ali druga sodobna goriva. Medtem, ko je proizvodnja premoga v zahodni Evropi padala, je v Poljski naraščala. S svojo proizvodnjo je sedaj na četrtem mestu v svetu (ZDA, SSSR, Kitajska, Poljska. Cenijo, da razpolaga Poljska s 130 milijardami črnega premoga, do globine 1200 metrov.

REKORDNA PROIZVODNJA TITOVIH RUDNIKOV

V letošnjem letu bodo Titovi rudniki Kreka-Banoviči dosegli rekordno proizvodnjo premoga v višini 8,1 milijonov ton oziroma okrog 30.000 ton dnevno. Tako določa njihov letošnji delovni načrt. Seveda pa je izvedba tega načrta v mnogočem odvisna od razpoložljivega števila delovnih moči. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega v tem premogovniku, je zna-

Aku-remiza v jami Ojstro, na V. obzoru (Foto inž. T. Bregant)

šal lani mesečno okrog 2.000,00 din. Kljub temu pa je odšlo iz te delovne organizacije zaradi nizkih osebnih dohodkov preko 2000 delavcev.

PRIDOBIVANJE PREMOGA V FRANCII

V preteklem letu so v Franciji pridobili 27,1 milijonov ton premoga, proti 31,25 milijonov ton v predhodnem letu. Poraba premoga je dosegla 44,3 (1972 : 46) milijonov ton. Razlika so krili z uvozom (16,2 milijonov ton) in iz obstoječih rezerv.

ENERGETSKO BOGASTVO V JUGOSLAVIJI

Jugoslavija sodi po svojem energetskem bogastvu v vrsto bogatih evropskih držav, posebno kadar govorimo o premogu in hidroenergiji. Jugoslavija ima po oceni okrog 25 milijard ton rezerv premoga. Od te količine pa je okrog 90 % lignita, okrog 9 % rjavega premoga in 1 % črnega premoga. Od skupne količine rezerv odpade na Srbijo 37 %, Bosno in Hercegovino 48 %, na Slovenijo pa okrog 10 %. Vse te tri republike razpolagajo s približno 95 % vseh rezerv premoga v naši državi.

Največje jugoslovanske rezerve lignita se nahajajo na Kosovu, in sicer 6,5 milijard ton in v Metohiji 4 milijarde ton. Skupno razpolaga SAP Kosovo z 10,5 milijard ton lignita. Črni premog (iz terciarne dobe) se nahaja na območju Raše in Labina v Istri, na Ušcu in v Jerandolu v dolini Ibra. Rjavega premoga je največ v Bosni (Kakanj, Zenica, Banovići), lignita pa v Kreki. Največ koristimo lignit, in sicer 60 %, rjavega premoga 35 %, udeležba črnega premoga pa znaša manj kot 5 %. Poleg porabe premoga v termoelektrarnah, proizvajamo tudi koks v Zenici in Lukavcu, in sicer okrog 1,3 milijonov ton letno. Poleg tega pa proizvajamo tudi polkoks v Obiliću, ki ima okrog 6000 kalorij.

Naša najpomembnejša energetska rezerva je v premogu.

Čeprav imamo velike rezerve premoga, je v zadnjem razdobju prišlo do pomembnega zmanjšanja udeležbe premoga v proizvodnji energije. V letu 1950 je premog bil udeležen z 88 %, v letu 1971 pa le še 50 % v skupni proizvodnji energije v Jugoslaviji. Tudi iz tega rezultata lahko ugotovimo, da delež premoga ni naraščal vzporedno z naraščanjem drugih virov energije. Precej termoelektrarn smo namreč zgradili na nafto, namesto na premog. V sedanji elektroenergetski krizi se nam to že maščuje.

Seveda pa je naša država bogata tudi na vodah, precej tudi na nafti, itd.

RUDNIK ALEKSINAC GRADI TOVARNO JEKLENIH PROFILOV

Po predhodno izdelanem projektu, gradijo v rudniku rjavega premoga Aleksinac, tovarno jeklenih profilov. Prvi del zgrajene tovarne bo imel zmogljivost 35.000 ton profilnega jekla letno. Za investicije imajo zagotovljenih 54 milijonov din. V investiciji sodeluje tudi francoska firma Dimiron iz Pariza. Ostala sredstva pa so zagotovile domače banke in pa premogovnik sam. V bodočem rudarsko - metalurškem - gradbenem kombinatu Aleksinac, bo delalo po zgraditvi tovarne 1700 delavcev, ki bodo ustvarili letno za okrog 265 milijonov din izdelkov oziroma proizvodov, kar je petkrat več kot doslej.

ROMUNIJA POSPEŠUJE PRIDOBIVANJE PREMOGA IN NAFTE

Izkop premoga je v prvih dveh letih tekočega 5-letnega načrta zaostajal za načrtovanimi količinami. V letu 1971 je bil načrt izpolnjen le 96,8 %, v letu 1972 pa je bilo pridobljenih namesto 27,4 milijonov ton le 25,2 milijona ton. Tudi načrt za leto 1973 ni bil izpolnjen, izkopanih je bilo 4,0 milijonov ton premoga manj kot so pričakovali. Do konca leta 1975 predvidevajo izkop v višini 37,5 milijonov ton. Delež premoga pri preskrbi Romunije s pri-

marno energijo se bo zvišal od sedanjih 18,7 % na 22,3 % v letu 1975. Letos bodo pričeli s postavljanjem prvih črpalnih naprav za nafto na romunski obali Črnega morja. Črpalni otok je bil izdelan v romunski tovarni »Prvi maj« v Ploestiju.

VNOVIČNA PROIZVODNJA PREMOGA NA NIZOZEMSKEM

Nizozemska vlada je v začetku januarja 1974, ponovno obravnavala možnost vnovične uporabnosti premoga zavrlo splošne energetske krize. Naročila je izdelavo posebnega poročila o vnovičnem pričetku proizvodnje premoga v tej državi. Poročilo bo obsegalo dolgoročno perspektivo premoga. Vsi državni rudniki v tej državi, so namreč zaprti, eksploatirajo le še premog v dveh privatnih rudnikih v pokrajini Limburg. V letu 1972 so v teh dveh rudnikih nakopali skupno 2.800.000 ton premoga.

PREMOG NA KITAJSKEM

Skupno proizvodnjo premoga na Kitajskem cenijo na 300 do 350 milijonov ton letno. Po uradnih podatkih so to proizvodnjo povečali na račun več kot petkratnega povečanja proizvodnje premoga v manjših premogovnikih, ki se nahajajo v okviru občin in okrajev.

NOV POSTOPEK ZA ČIŠČENJE PREMOGA

Ameriški znanstveniki so razvili ekonomičen postopek za odstranjevanje žvepla iz premoga. Pri izgorevanju premoga je namreč eden glavnih povzročiteljev onesnaževanja ozračja prav žveplov dioksid. Nova metoda temelji na radioaktivnem svojstvu pirita, ob uporabi posebnih sredstev za razkrajanje. Pri tem se pirit razkroji in ustvarja hematit in prosto žveplo, ki se potem s pomočjo vakuumskega sušenja ali organskih sredstev za razkrajanje, lahko izloči iz premoga. Po tem postopku izločijo žveplo v obsegu 84 do 98 %. Hkrati se izboljša kalorična vrednost premoga.

OB 50-LETNICI ORJUNE

Nemirno sem se prestopal po kuhinji in pogled mi je vedno znova uhajal skozi okno. Z očmi sem spremljal oblačke dima, ki jih je veter sukljal s »ciglanskega dimnika«. Tako nepopisno rad bi bil zunaj, pa kaj, postrani sem pogledal mater. Nisem ji upal reči. Spet sem nekajkrat premeril kuhinjo. Zdaj se ji je pa že čudno zdelo, da sem tako nemiren.

»Tak povej no, kam te pa že spet tako vleče?«, me je vprašala s ponarejeno začudenostjo. Kajti dobro sem vedel, zakaj smo dobili ta dan prej zajtrk kot običajno. Tudi njo je vleklo tja kot mene, pa je zaradi male Francke, ki se je že vse jutro drla, morala ostati doma.

»Saj veš mama, kam bi rad šel!« sem se opogumil.

Materi ni bilo všeč. »Kaj pa še! Takole smrklovje bo hodilo na shod! Da se mi ne ganeš od doma!«

Bolj ko se je kazalec na uri približeval osmi, bolj sem bil nemiren. Nazadnje nisem več zdržal. Preveč sem bil radoveden. Toliko so govorili o tem

shodu in sprevodu. Ta me je predvsem zanimal. Tiho sem se splazil skozi vrata in že sem tekel v dolino. Besede: shod, sprevod, Orjuna, zastava, so razgibale mojo otroško domišljijo in mislil sem, da bi me bilo konec, če bi moral ostati doma.

Živo se spominjam, kako sem se tisto jutro prerinjal med delavci v Rudarskem domu. Vedel nisem ničesar, razumel tudi ne, o čem govorijo. Tu in tam sem spet slišal besede o Orjuni in zastavi. Ni mi šlo v glavo, kaj je tu narobe. Stegovale sem se na prstih, da bi videl govornike.

Počasi se je tudi vame nase-lilo pričakovanje nečesa velikega.

Prerinil sem se skozi množico in si poiskal mesto, od koder bi najbolje videl na cesto. Čeprav nisem ničesar vedel o tem, kar so pripravljali, sem vendar čutil nekaj nevsakdanjega, nekaj prenasičenega v zraku. Okrog desetih sem pa le dočkal »sprevod«. Množica je vzvalovila in se strnila. Zelo sem bil

razočaran, ker so mi zakrili ves razgled. Samo godbo sem slišal.

Nekdo spredaj je zaklical: »Pleharji so že mimo!« Zatem nisem ničesar slišal in naenkrat — streli! Nisem mogel doumeti, kaj se dogaja tam spodaj. Streljajo se! Nepopisen strah me je zgrabil. Tekel sem, kolikor sem mogel. Skril sem se v najbližjo drvarnico in trepetajoče čakal, kaj bo. Čez nekaj časa so streli potihnili in splazil sem se ven. Nenavadno tiho je bilo. Na cesti sem zagledal belo, zdravniško haljo. Nekaj morečega, strašnega je leglo name.

Šele kasneje, ko sem dorasel, sem razumel, čemu sem bil tedaj priča. Zdaj vem, kaj je pomenil 1. junij 1924 v Trbovljah, kaj streli in kaj zdravniška halja. To je bil prvi odkrit spopad med delavci in fašisti. Orjuna ni hotela priznati, da je v tej bitki izgubila, toda vsem je bilo jasno, da je bil to prvi korak v prazno. Zastava ni ponosno zaplapolala, kot so pričakovali. Bila je kakor krvava krpa, v katero si je morilec obrisal roke. Kri nedolžnih pa ni tekla zaman. V srcu mnogih je vzbudila upor proti fašizmu.

Zdaj tudi vem, kaj so pome-nile rdeče rože na grobovih žrtev. Pokazale so, koliko rdečega cvetja raste na vrtovih naših ljudi. Niso ga populili, ko so jim grozili zaporji in zasliševanja. Skrbno so ga gojili. In ko je izbruhnila revolucija, so si ga zataknil v gumbnico. Borili so se za ta rdeči cvet in za zemljo, na kateri je rasel.

Martina Djokič, dipl. inž. kem.

Dne 17. januarja 1974 je potekalo v združnem domu v Čečah srečanje z našimi bivšimi sodelavci, ki so šli v pokoj v času od 1. 6. do 31. 12. 1973. Srečanje je imelo značaj poslovnega sestanka, ob njihovem odhodu po dolgoletnem delu pri ZPT. V spomin na to srečanje so se udeleženci tudi fotografirali (Foto Jože Kirič)

Glasilo SREČNO izdaja podjetje Zavsavski premogovniki Trbovlje — pošta 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno.

Glasilo ureja uredniški odbor: Kohne Emil, dipl. inž. rud., Kovač Vilko, Lenarčič Tine, Malovrh Metod, dipl. inž. rud., Oberžan Janez, Pikš Anton, Šum Anton, Suštar Miro.

Tehniški urednik: Lenarčič Tine. Odgovorni urednik: Kohne Emil, dipl. inž. rud.

Naklada 3000 izvodov. Za člane delovne skupnosti ZPT je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Tisk TIKa Trbovlje.

Zahvala ob slovesu

Na temelju doslej veljavnega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov ZPT in sklepa odbora za ekonomsko-tehnične zadeve v prejšnji mandatni dobi, je organizirala naša delovna organizacija, skupno s samoupravnimi organi in družbeno-političnimi organizacijami, dne 17. januarja 1974, srečanje z upokoženimi našimi bivšimi sodelavci, in sicer s tistimi, ki so šli v pokoj od 1. junija do 31. decembra 1973.

Srečanje, ki je imelo značaj poslovnega sestanka, je potekalo v združenem domu v Čečah nad Hrastnikom. Tu so se zbrali poleg povabljenih upokoženih tovarišic in tovarišev, še predstavniki samoupravnih organov, družbeno-političnih organizacij, predstavniki TOZD in skupnih strokovnih služb. Generalnega direktorja Alberta Ivančiča, dipl. inž. rud., ki je bil nujno zadržan, je zastopal tehniški direktor Adolf Jermol, dipl. inž. rud. Ta je v daljšem nagovoru orisal zasluge vseh upokoženih sodelavcev, ki so jih doprinesli s svojim delom v času aktivnega dela v korist posameznih TOZD in ZPT, kakor tudi v korist vse naše družbene skupnosti. V imenu vodstva ZPT se je tudi za njihovo veliko opravljeno delo toplo zahvalil in jim zaželel mnogo lepih in zdravih dni v pokoju. Z enakimi zahvalami in željami so se od povabljenec poslovali še Anton Pikš, predsednik osrednjega delav. sveta, Ivan Vovk, predsednik konference sindikata delavcev energetike in rudarstva pri ZPT ter Anton Šum, v imenu Sveta ZKS ZPT. Po končanih govorih je predstavnik skupnih strokovnih služb razdelil vsem umetniško oblikovano priznanje za opravljeno delo ter denarno priznanje v višini po 500,00 din.

Po prvem delu srečanja, je sledilo skupno kosilo, nato pa tovariški razgovor do 5. ure popoldan. Tako kot so se pripeljali, tako so se tudi odpeljali vsi udeleženci srečanja z av-

tobusom oziroma drugimi avtomobili, ki jih je preskrbela delovna organizacija. Seveda pa med tem srečanjem tudi ni manjkalo sočnih vicev, anekdot ter pesmi. Skratka, vsi so bili zelo dobre volje.

Na tovariško srečanje so bili povabljeni naslednji tovariši oziroma tovarišice:

iz TOZD rudnik Hrastnik:

Babič Ernest, Musar Jože, Recek Vili, Trošt Alojz, Plahuta Ivan I., Grešak Peter, Kumlanc Ivan, Mohor Vid, Celinšek Martin, Janc Franjo, Letnar Jože, Hauptman Mirko, Sotler Stan-ko;

iz TOZD rudnik Trbovlje:

Lukač Alojz, Brič Egidij, Kolander Martin, Planko Jože, Arhar Zofija, Gracar Jože, Roškar Drago, Šere Viktor;

iz TOZD rudnik Zagorje:

Drnovšek Filip, Urankar Franc, Cirar Ciril, Hribar Ivan, Simončič Ivan, Vozelj Vlado, Konjšek Ciril, Lipovšek Stanko, Pustotnik Oto, Irt Pavle, Drnovšek Franc, Podbevšek Gregor, Knez Otmar, Baš Anton, Razpotnik Jernej, Sotlar Ivan;

iz TOZD separacija:

Jamšek Ivan, Kolar Franc, Jerman Zinka, Dolšek Ana, Virant Ana;

iz TOZD elektrostrojna delavnica:

Gračner Stane, Podlesnik Anton;

iz TOZD rudarska gradbena dejavnost:

Zupančič Jože, Kocman Milan, Juhart Štefan, Kos Franc;

iz TOZD rudarski šolski center:

Bokal Ferdo, Vidergar Ivan, Vodenik Jernej;

iz skupnih strokovnih služb:

iz nabavnega oddelka: Žuža Rozalija; iz uprave ZPT: Grobeljšek Štefka, Blaznik Mira.

Izkoriščamo tudi to priliko, da se vsem naštetim našim bivšim sodelavcem zahvali-

mo za njihovo dolgoletno sodelovanje in opravljeno delo tudi preko našega glasila in jim zaželimo dolgo in srečno življenje.

T. L.

HUMOR HUMOR HUMOR H

Petje je bil kot po navadi brezposeln, hrane je zmanjkalo, pa si je domislil donosno delo, iz treh lat je zbil nekakšen trinožnik, na vrhu namestil staro »piksno«, pri sosedu si je sposodil meter in že je bil »mokšajder«. Odpravil se je s svojim »cajgom« v okoliške hribe in začel z »merjenjem«. Pred vsako večjo kmetijo je postavil »aparatus« in primeril z metrom točno do vhodnih vrat. Seveda je bil vsak kmet takoj radoveden kaj to pomeni. »Za novo cesto merimo«, je pojasnil »Petje« in načrti so prinesli da gre »genau« čez vašo hišo. Dajte no«. je dejal kmet, »zdaj mi bodo pa hišo podrli. Kaj se ne da drugače, malo bolj levo ali desno pa bi šla cesta mimo hiše.« »Da se že,« je bil takoj voljan Petje, »toda to nekaj stane, spreminjat načrte in tako naprej«. »Saj ne bo zastoj« je nagovarjal kmet in naložil srečnemu Petji nekaj suhih klobas, hlebec kruha, pa še kaj drugega. Petje je pospravil meter in »aparatus« in odšel v drugo vas. Tako se je lepo in pošteno preživljal, dokler ni na občini zmanjkalo denarja za merjenje in za »novo« cesto, kot je sam povedal.

□ □ □

Bil je Janez na sodišču. »Lahko izbirate«, je dejal sodnik, »14 dni aresta ali pa 200.000 din.« »No, če je tako«, je odgovoril Janez »pa že raje vzamem dve-sto jurjev«.

□ □ □

Peter gre z novega pokopališča proti domu. Sreča ga Janez in vpraša: »Žena?« »Ne«, pravi Peter, »tašča«. »Tudi dobro«, odvrne Janez in gre naprej.